

EKONOMIJA I FINANSIJE

ANALIZA PROGRAMA ZAPOŠLJAVANJA U KANTONU SARAJEVO U PERIODU 2019-2023. GODINE

doc. dr. Faruk Hadžić
Novembar 2024.

Tržište rada u Kantonu Sarajevo suočava se sa značajnim izazovima i dinamikama koje zahtijevaju kontinuiranu analizu i prilagođavanje politika zapošljavanja. Kanton Sarajevo, kao administrativno i ekonomsko središte Bosne i Hercegovine, ima specifične potrebe i karakteristike tržišta rada koje se razlikuju od drugih dijelova zemlje.

Glavni ciljevi istraživanja uključuju procjenu uticaja i efektivnosti programa zapošljavanja, identifikaciju izazova sa kojima se suočavaju nezaposlene osobe i poslodavci te davanje preporuka za unapređenje postojećih programa.

DEMOKRATIJA I LJUDSKA PRAVA

ANALIZA
PROGRAMA
ZAPOSŁJAVANJA
U KANTONU
SARAJEVO U
PERIODU
2019-2023.
GODINE

doc. dr. Faruk Hadžić
Novembar 2024.

Sadržaj

	IZVRŠNI SAŽETAK	2
1.	UVOD	4
2.	METODOLOGIJA	5
3.	PREGLED OSNOVNIH INDIKATORA VEZANIH ZA TRŽIŠTE RADA U KANTONU SARAJEVO	6
4.	ANALIZA PROGRAMA ZAPOSŁJAVANJA U KANTONU SARAJEVO	9
	Kretanja osnovnih indikatora tržišta rada za Kanton Sarajevo.....	9
	Kretanja nezaposlenosti prema nivou stručne spreme.....	13
	Kretanja osnovnih indikatora tržišta rada u općini Centar Sarajevo.....	14
	Kretanja osnovnih indikatora tržišta rada u općini Hadžići.....	16
	Kretanja osnovnih indikatora tržišta rada u općini Ilidža.....	17
	Kretanja osnovnih indikatora tržišta rada u općini Ilijaš.....	18
	Kretanja osnovnih indikatora tržišta rada u općini Novi Grad Sarajevo.....	19
	Kretanja osnovnih indikatora tržišta rada u općini Novo Sarajevo.....	20
	Kretanja osnovnih indikatora tržišta rada u općini Stari Grad Sarajevo.....	22
	Kretanja osnovnih indikatora tržišta rada u općini Vogošća.....	23
	Kretanja osnovnih indikatora tržišta rada u općini Trnovo.....	24
	Analiza programa sufinansiranja zapošljavanja u Kantonu Sarajevo od 2019. do 2023. godine.....	25
5.	ZAKLJUČCI	29
6.	PRIJEDLOZI ZA UNAPREĐENJE STANJA	31
7.	DODATAK - REZULTATI ANKETNOG ISTRAŽIVANJA	32
	Ključni zaključci anketnog istraživanja.....	37
	Prijedlozi za redizajn programa zapošljavanja.....	39

IZVRŠNI SAŽETAK

POZADINA ISTRAŽIVANJA

Tržište rada u Kantonu Sarajevo, kao centralnom ekonomskom području Bosne i Hercegovine, suočava se s brojnim izazovima koji zahtijevaju kontinuiranu analizu i prilagodbu politika zapošljavanja. Strategija razvoja Kantona Sarajevo prepoznaje otvaranje novih radnih mjesta i aktivaciju obeshrabrenih nezaposlenih osoba kao ključne ciljeve za ekonomski rast i socijalnu stabilnost. Ova analiza procjenjuje dosadašnje programe zapošljavanja, identificira izazove i pruža smjernice za unapređenje stanja na tržištu rada. Glavni ciljevi istraživanja uključuju procjenu uticaja i efektivnosti programa zapošljavanja, identifikaciju izazova sa kojima se suočavaju nezaposlene osobe i poslodavci te davanje preporuka za unapređenje postojećih programa.

METODOLOGIJA

Analiza je provedena na osnovu dostupnih podataka i biltena JU Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo za period od januara 2019. do decembra 2023. godine. Podaci su prikupljeni na mjesečnom nivou i uključuju ključne indikatore tržišta rada kao što su broj zaposlenih, broj nezaposlenih, korisnici zdravstvenog osiguranja i korisnici novčanih naknada. Metodologija uključuje kvantitativne metode analize trendova i demografske strukture nezaposlenih. Također, evaluacija programa zapošljavanja urađena je na osnovu Programa mjera aktivnih politika zapošljavanja dostupnih na stranici JU Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo.

KLJUČNI NALAZI

- U periodu od 2019. do 2023. godine, tržište rada u Kantonu Sarajevo pokazalo je značajne promjene.
- 2019. godina bila je godina stabilnog ekonomskog rasta s kontinuiranim rastom zaposlenosti i smanjenjem nezaposlenosti.
- Pandemija Covid-19 iz 2020. godine donijela je značajne izazove, uključujući pad zaposlenosti i porast nezaposlenosti i povećanje broja osoba koje su primile novčanu pomoć ili koristile zdravstveno osiguranje finansirano preko Službi za zapošljavanje.
- Tokom perioda oporavka (2021-2023.), tržište rada se postupno oporavljalo s ponovnim rastom zaposlenosti i smanjenjem nezaposlenosti u većini općina u Kantonu Sarajevo.
- Nezaposlenost je varirala prema nivou stručne spreme, pri čemu su najviše pogođene osobe sa srednjom stručnom spremom i nekvalifikovani radnici.
- Tokom perioda prije pandemije, nezaposlenost se smanjivala u svim kategorijama stručne spreme, ali je pandemija dovela do naglog porasta nezaposlenosti.
- Tokom perioda oporavka od 2019. do 2023. godine, nezaposlenost u Kantonu Sarajevo se smanjivala u svim kategorijama, što ukazuje na oporavak tržišta rada i djelomičnu, uspješnu implementaciju različitih mjera zapošljavanja.
- U 2019. godini, Kanton Sarajevo je izdvojio 17.278.853 KM za zapošljavanje 3.108 osoba kroz različite programe, s realizacijom od 66,1% u pogledu sredstava i 55% u broju zaposlenih.
- Tokom pandemijske 2020. godine, izdvojeno je 10.898.934 KM za planirano zapošljavanje 1.516 osoba, dok je realizacija sredstava iznosila 125,6%, a zaposleno je 1.437 osoba, što predstavlja 95% od planiranog.
- U 2021. godini, izdvojeno je 17.953.765 KM za zapošljavanje 2.112 osoba, s realizacijom od 88,1% sredstava i 54% zaposlenih. Iako je broj prijavljenih poslodavaca bio najmanji, programi su obuhvatili specifične kategorije poput žena starijih od 40 godina.
- Tokom 2022. godine, planirano je 20.412.197 KM za zapošljavanje 2.197 osoba, ali je realizacija bila 47,1%, dok je zapošljavanje ostvareno za 1.544 osobe, što predstavlja 70% uspješnosti.
- U 2023. godini, planirani iznos od 6.953.778 KM usmjeren za zapošljavanje 1.139 osoba bio je premašen, s realizacijom od 173,9% sredstava i 199% zaposlenih (2.265 osoba), dijelom zbog sredstava prenesenih iz prethodnih godina.

- Kroz ovaj period, kumulativno je izdvojeno 73.497.527 KM za zapošljavanje 10.072 osoba, dok je realizacija bila 62.636.227 KM uz zapošljavanje 8.138 osoba. Prosječni trošak po zaposlenoj osobi iznosio je 7.696 KM, što ukazuje na veću realizaciju za kategorije s višom stručnom spremom.
- Organiziranje kampanja podizanja svijesti o dostupnim programima zapošljavanja i socijalnim uslugama može povećati njihovo korištenje.
- Preporučuje se pružiti edukaciju nezaposlenim osobama o njihovim pravima i mogućnostima te osigurati da informacije budu dostupne i lako razumljive za sve korisnike.

PREPORUKE ZA UNAPREĐENJE STANJA

Na osnovu dosadašnjih podataka i zaključaka, formulirane su preporuke koje imaju za cilj poboljšanje stanja na tržištu rada u Kantonu Sarajevo:

- Organiziranje dodatnih programa obuke i usavršavanja za nezaposlene osobe sa fokusom na digitalne vještine i IT sektor može značajno povećati zapošljavanje.
- Preporučuje se implementirati specifične programe za zapošljavanje mladih i žena, osigurati mentorstvo i podršku za mlade poduzetnike i žene poduzetnice te poticati poslodavce na zapošljavanje ovih grupa putem poreznih olakšica i drugih podsticaja.
- Preporučuje se pružiti dodatnu podršku za samozapošljavanje, osigurati pristup finansijskim sredstvima za start-up poduzeća i poduzetnike te promovirati poduzetništvo kao održivu alternativu tradicionalnom zapošljavanju.
- Razvoj specifičnih programa zapošljavanja za marginalizirane grupe, kao što su osobe sa invaliditetom, stariji radnici i dugotrajno nezaposleni, može poboljšati njihovo zapošljavanje.
- Preporučuje se osigurati inkluzivnost ovih programa i prilagoditi ih specifičnim potrebama te promovirati inkluzivno zapošljavanje među poslodavcima.
- Modernizacija i digitalizacija službi za zapošljavanje može povećati njihovu efikasnost i pristupačnost.
- Preporučuje se unaprijediti fizičku i digitalnu infrastrukturu za zapošljavanje te uvesti nove tehnologije i alate za praćenje i evaluaciju tržišta rada.
- Preporučuje se potaknuti veće uključivanje privatnog sektora u programe zapošljavanja kroz partnerstva i saradnju te osigurati da privatni sektor bude aktivni sudionik u razvoju i implementaciji politika zapošljavanja, posebno kroz provođenje treninga i obuka.
- Uspostavljanje sistema redovnog praćenja i evaluacije programa zapošljavanja može osigurati njihovu efektivnost.
- Preporučuje se koristiti podatke iz evaluacija za kontinuirano unapređenje programa te osigurati transparentnost i dostupnost informacija o rezultatima javnosti.

1.

UVOD

Tržište rada u Kantonu Sarajevo suočava se sa značajnim izazovima i dinamikama koje zahtijevaju kontinuiranu analizu i prilagođavanje politika zapošljavanja. Kanton Sarajevo, kao administrativno i ekonomsko središte Bosne i Hercegovine, ima specifične potrebe i karakteristike tržišta rada koje se razlikuju od drugih dijelova zemlje. Strategija razvoja Kantona Sarajevo prepoznaje ubrzanje otvaranja novih radnih mjesta i aktiviranje obeshrabrenih nezaposlenih osoba kao ključne ciljeve za ekonomski rast i socijalnu stabilnost. Ova analiza je provedena kako bi se procijenili dosadašnji programi zapošljavanja, identificirali izazovi i pružile smjernice za unapređenje stanja na tržištu rada.

Glavni ciljevi istraživanja uključuju procjenu uticaja i efektivnosti programa zapošljavanja koji su implementirani u Kantonu Sarajevo u periodu od 2019. do 2023. godine. Pored toga, istraživanje ima za cilj identifikaciju izazova sa kojima se suočavaju nezaposlene osobe i poslodavci, te davanje preporuka za unapređenje postojećih programa zapošljavanja. Poseban naglasak stavljen je na aktivacijske politike i koncept biheioralne ekonomije, koji mogu igrati ključnu ulogu u motiviranju i podršci nezaposlenim osobama u pronalaženju zaposlenja.

Dokument je strukturiran u nekoliko ključnih cjelina koje omogućuju sveobuhvatno razumijevanje tržišta rada u Kantonu Sarajevo i evaluaciju programa zapošljavanja.

U sekciji metodologije bit će opisane metode prikupljanja i analize podataka korištenih u istraživanju. Podaci su prikupljeni iz mjesečnih biltena JU Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo za period od januara 2019. do decembra 2023. godine. Metodologija uključuje kvantitativne i kvalitativne metode analize, kao i izvore podataka korištene u istraživanju.

U dijelu analize zaposlenosti i nezaposlenosti, pripremljena je detaljna analiza kretanja zaposlenosti i nezaposlenosti u Kantonu Sarajevo tokom perioda 2019–2023. Analiza uključuje osnovne indikatore tržišta rada, demografsku strukturu nezaposlenih, te trendove u zapošljavanju i nezaposlenosti. Poseban fokus stavljen je na uticaj pandemije Covid-19 na tržište rada.

U narednoj sekciji, analizirana je nezaposlenost prema nivou stručne spreme. Pregledani su podaci o nezaposlenosti

među osobama sa visokom, višom, srednjom, nižom stručnom spremom, te kvalificiranim, visoko kvalificiranim, polukvalificiranim i nekvalificiranim radnicima.

U dokumentu je urađena i analiza korisnika novčanih naknada i zdravstvenog osiguranja u Kantonu Sarajevo. Analiza obuhvata promjene u broju korisnika tokom posmatranog perioda, sa posebnim naglaskom na period pandemije COVID-19 i period oporavka.

Na kraju, analizirani su Programi mjera aktivnih politika zapošljavanja koje su implementirane od strane JU Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo. Analiza uključuje pregled glavnih programa, broj zaposlenih putem tih programa, te izdvojena sredstva.

Na kraju, na osnovu prikupljenih podataka i izvedenih zaključaka, date su preporuke za unapređenje stanja na tržištu rada u Kantonu Sarajevo. Preporuke se temelje na dosadašnjim efektima programa zapošljavanja, identificiranim izazovima i potrebama tržišta rada.

2.

METODOLOGIJA

Analiza kretanja zaposlenosti, nezaposlenosti unutar različitih kategorija i stručne spreme, broja korisnika zdravstvenog osiguranja, te novčanih naknada u Kantonu Sarajevo za period januar 2019 - decembar 2023. godine urađena je na osnovu dostupnih podataka i biltena JU Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo. Podaci su prikupljeni na osnovu mjesečnih izvještaja koji pružaju detaljne informacije o stanju na tržištu rada.

Podaci korišteni za ovu analizu obuhvataju mjesečne statističke biltenne JU Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo, koji sadrže ključne pokazatelje tržišta rada, uključujući broj zaposlenih, broj nezaposlenih, korisnike zdravstvenog osiguranja, te korisnike novčanih naknada. Podaci su prikupljeni na osnovu mjesečnih podataka za period od januara 2019. do decembra 2023. godine.

Analiza je obuhvatila različite metode kako bi se dobio sveobuhvatan pregled tržišta rada u Kantonu Sarajevo. Kvantitativna analiza uključivala je praćenje kretanja zaposlenosti i nezaposlenosti tokom posmatranog perioda, s posebnim fokusom na mjesečne podatke kako bi se uočile sezonske promjene i dugoročni trendovi. Također je analizirana demografska struktura nezaposlenih prema stručnoj spremi. Dodatno, analiziran je broj korisnika socijalnih usluga, kao što su novčane naknade i zdravstveno osiguranje, kako bi se utvrdili uticaji ekonomskih promjena na ove usluge.

Dodatno, analizirani su i programi mjera aktivnih politika zapošljavanja dostupni na stranici JU Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo, kao i na osnovu direktno dostavljenih informacija, što je omogućilo procjenu efektivnosti različitih programa zapošljavanja implementiranih tokom posmatranog perioda.

Na kraju, korišteni su izvori podataka u analizi koji su uključivali mjesečne statističke biltenne JU Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo, kako bi pružili detaljne informacije o stanju na tržištu rada. Proces analize uključivao je prikupljanje i pripremu podataka, statističku analizu za identifikaciju ključnih trendova i promjena, te interpretaciju rezultata u kontekstu ekonomskih uslova i politika zapošljavanja kako bi se donijeli zaključci i preporuke.

3.

PREGLED OSNOVNIH INDIKATORA VEZANIH ZA TRŽIŠTE RADA U KANTONU SARAJEVO

Kanton Sarajevo, kao glavni administrativni, ekonomski i kulturni centar Bosne i Hercegovine, ima specifične izazove i prilike koji se reflektuju kroz prikazane statističke podatke. Ovaj kanton, sa svojom raznovrsnom demografijom i visokom koncentracijom privrednih aktivnosti, predstavlja mikrokozmos šireg ekonomskog okruženja Federacije Bosne i Hercegovine. Stoga je analiza ekonomskih pokazatelja na ovom nivou ključna za razumijevanje šireg ekonomskog konteksta u zemlji.

Podaci o radno sposobnom stanovništvu pružaju uvid u demografske promjene unutar kantona, koje mogu imati značajan uticaj na tržište rada i ekonomski rast. Stabilnost ili pad broja radno sposobnog stanovništva ukazuje na izazove poput migracija ili demografskog starenja, koji zahtijevaju prilagodbu ekonomskih politika.

Radna snaga, kao indikator ekonomske aktivnosti, odražava spremnost i sposobnost radnog stanovništva da aktivno učestvuje u privrednim aktivnostima. Promjene u broju radne snage kroz analizirani period ukazuju na dinamiku tržišta rada u različitim općinama unutar kantona, te pružaju osnovu za daljnje analize ekonomskih politika i mjera koje bi mogle doprinijeti povećanju zaposlenosti i poboljšanju kvaliteta radnih mjesta.

Prosječna neto plata, kao mjera životnog standarda, odražava ekonomski razvoj i napredak kantona. Razlike u prosječnim platama između općina sugeriraju prisustvo ekonomskih dispariteta, koji mogu dovesti do socijalnih i ekonomskih neravnoteža unutar kantona. Analiza ovih podataka pomaže u identifikaciji područja koja zahtijevaju posebnu pažnju u smislu ekonomskog razvoja i unapređenja kvaliteta života stanovništva.

Godišnji prihodi od poreza na dohodak po radniku predstavljaju ključni fiskalni indikator koji odražava efikasnost i učinak poreznog sistema kantona. Rast ovih prihoda može ukazivati na povećanje ekonomske aktivnosti i bolju fiskalnu disciplinu, dok istovremeno postavlja pitanja o pravednosti i efikasnosti raspodjele tih sredstava unutar kantona.

Upravo će ovaj pregled u nastavku biti ključan za sagledavanje analize programa zapošljavanja u Kantonu Sarajevo.

Analiza radno sposobnog stanovništva, što je prikazano u tabeli 1 u Kantonu Sarajevo za period od 2019. do 2023. godine pokazuje niz zanimljivih trendova koji odražavaju demografske promjene i izazove s kojima se suočava Kanton Sarajevo. Ovaj indikator je ključan za razumijevanje potencijala tržišta rada, jer odražava broj ljudi koji su fizički sposobni i dostupni za rad, bilo da su trenutno zaposleni ili ne. Tokom petogodišnjeg perioda od 2019. do 2023. godine, radno sposobno stanovništvo u Kantonu Sarajevo bilježi blagi, ali kontinuirani pad. Broj radno sposobnih osoba opao je sa 284.514 u 2019. godini na 277.742 u 2023. godini, što predstavlja smanjenje od oko 2,38%. Ovaj pad je vidljiv u gotovo svim općinama, osim Ilidži i Trnovu, gdje je broj radno sposobnog stanovništva ili stabilan ili bilježi blagi porast.

Općina Centar, koja je jedno od ključnih administrativnih i ekonomskih središta kantona, zabilježila je pad radno sposobnog stanovništva sa 34.454 u 2019. godini na 32.814 u 2023. godini, što predstavlja smanjenje od 4,77%. Sa druge strane, općina Ilidža, s druge strane, bilježi suprotan trend, s blagim porastom radno sposobnog stanovništva sa 49.086 u 2019. godini na 49.195 u 2023. godini. Ovaj trend može biti povezan s urbanizacijom i širenjem stambenih zona, kao i privlačnošću Ilidže kao sve popularnije rezidencijalne zone koja nudi bolji balans za svakodnevni život i rad. Općina Trnovo je također interesantan slučaj, gdje se broj radno sposobnog stanovništva značajno povećao sa 728 u 2019. godini na 1.027 u 2023. godini. Iako je Trnovo najmanja općina u Kantonu Sarajevo, ovo povećanje može biti rezultat većeg broja poslovnih prilika na Bjelašnici, gdje je otvoren veći broj novih objekata.

Kada se uspoređi sa širim kontekstom Federacije Bosne i Hercegovine, trendovi u Kantonu Sarajevo prate opći trend smanjenja radno sposobnog stanovništva. Federacija BiH je zabilježila smanjenje radno sposobnog stanovništva sa 1.526.894 u 2019. godini na 1.475.596 u 2023. godini, što predstavlja smanjenje od 3,36%. Iako je procentualno smanjenje u Federaciji BiH nešto veće nego u Kantonu Sarajevo, oba trenda ukazuju na slične izazove s kojima se suočavaju vlasti na svim nivoima.

S obzirom na to da je Kanton Sarajevo administrativno i ekonomsko središte, moglo bi se očekivati da će zadržati stabilniju demografsku sliku u poređenju s ostatkom Federacije

BiH. Međutim, podaci ukazuju na to da ni Kanton Sarajevo nije imun na izazove koji utiču na ostatak zemlje. Posebno je zabrinjavajuće smanjenje u centralnim općinama, koje su tradicionalno bile nositelji ekonomskog rasta i razvoja.

Tabela 1:
Kretanja radno sposobnog stanovništva u Kantonu

RADNO SPOSOBNO STANOVNIŠTVO	GODINA				
	2019	2020	2021	2022	2023
OPĆINA					
Centar	34.454	33.967	33.585	33.119	32.814
Hadžići	17.262	17.139	17.006	16.895	16.783
Iliđža	49.086	48.958	48.801	48.972	49.195
Ilijaš	14.414	14.307	14.259	14.244	14.252
Novi Grad	82.576	82.316	81.901	81.863	81.659
Novo Sarajevo	42.633	42.031	41.535	40.964	40.420
Stari Grad	23.291	22.753	22.293	21.874	21.424
Vogošća	20.070	20.113	20.104	20.088	20.168
Trnovo	728	759	962	1008	1.027
UKUPNO KANTON SARAJEVO	284.514	282.343	280.446	279.027	277.742
UKUPNO FEDERACIJA BIH	1.526.894	1.513.497	1.499.495	1.486.833	1.475.596

Sarajevo

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja

Drugi indikator se odnosi na kretanja unutar radne snage, prikazan u tabeli 2 u Kantonu Sarajevo za period od 2019. do 2023. godine uključujući promjene u broju radno aktivnih stanovnika koji čine ključnu komponentu ekonomskog razvoja kantona. Radna snaga obuhvata sve osobe koje su uključene u radnu aktivnost, bilo da su zaposlene ili traže posao.

Tokom analiziranog perioda, radna snaga u Kantonu Sarajevo ostala je relativno stabilna, sa blagim oscilacijama iz godine u godinu. Ukupan broj radne snage iznosio je 211.964 u 2019. godini, dok je do 2023. godine taj broj neznatno porastao na 212.698. Ova stabilnost može ukazivati na relativno stabilno tržište rada u Kantonu Sarajevo, ali također može odražavati i stagnaciju u stvaranju novih radnih mjesta ili ulasku novih radnika na tržište.

Gledajući općine unutar Kantona Sarajevo, uočava se da općine Centar, Iliđža i Novo Sarajevo bilježe blagi porast radne snage tokom ovog perioda. Općina Centar, kao jedno od najvažnijih administrativnih i poslovnih središta, zabilježila je smanjenje broja radne snage sa 52.401 u 2019. godini na 52.097 u 2023. godini. Trend povećanja bilježi i općina Iliđža, gdje se broj radne snage povećao sa 34.097 u 2019. godini na 34.956 u 2023. godini. Novo Sarajevo je također zabilježilo konstantan rast, s brojem radne snage koji je porastao sa 33.597 u 2019. godini na 35.571 u 2023. godini.

S druge strane, općine poput Ilijaša, Starog Grada i Vogošće bilježe blagi pad radne snage. Na primjer, u općini Ilijaš, broj radne snage smanjen je sa 8.882 u 2019. godini na 8.333 u 2023. godini, dok je najveći pad zabilježen u Starom Gradu sa 16.540 na 15.272. Općina Trnovo, iako najmanja u Kantonu Sarajevo, bilježi rast radne snage sa 758 u 2019. godini na 860 u 2023. godini.

Kada se usporedi sa širim kontekstom Federacije Bosne i Hercegovine, radna snaga u Kantonu Sarajevo pokazuje stabilniji trend. Dok je u Federaciji BiH broj radne snage

smanjen sa 845.053 u 2019. godini na 818.421 u 2023. godini, što predstavlja smanjenje od 3,15%, u Kantonu Sarajevo je došlo ipak do neznatnog povećanja. Ova razlika može se objasniti većom koncentracijom ekonomskih aktivnosti u Kantonu Sarajevo, koje privlače i zadržavaju radnu snagu, za razliku od drugih dijelova Federacije BiH gdje se radna snaga smanjuje bržim tempom zbog migracija i smanjenja ekonomske aktivnosti.

Tabela 2:
Kretanja nivoa radne snage u Kantonu Sarajevo

RADNA SNAGA	GODINA				
	2019	2020	2021	2022	2023
OPĆINA					
Centar	52.401	51.981	51.479	51.868	52.097
Hadžići	9.652	9.822	9.890	9.720	9.648
Iliđža	34.097	33.892	34.285	34.788	34.956
Ilijaš	8.882	8.602	8.540	8.497	8.333
Novi Grad	45.542	46.793	46.885	45.814	45.602
Novo Sarajevo	33.597	34.132	34.735	35.197	35.571
Stari Grad	16.540	16.010	15.534	15.584	15.272
Vogošća	10.494	10.690	10.650	10.472	10.358
Trnovo	758	796	864	901	860
UKUPNO KANTON SARAJEVO	211.964	212.717	212.863	212.840	212.698
UKUPNO FEDERACIJA BIH	845.053	841.743	837.076	825.577	818.421

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja

Treći indikator se odnosi na kretanja nivoa prosječne neto plate za period od 2019. do 2023. godine, što je prikazano u tabeli 3. Prosječna neto plata predstavlja iznos novca koji radnik dobije nakon što se odbiju porezi i doprinosi, te je jedan od ključnih indikatora ekonomske stabilnosti i blagostanja. Kroz analizu ovog pokazatelja, možemo razumjeti kako su se ekonomski uslovi mijenjali u različitim dijelovima Kantona Sarajevo, kao i kakva je situacija u odnosu na širi kontekst Federacije Bosne i Hercegovine.

Prosječna neto plata u Kantonu Sarajevo značajno je rasla tokom analiziranog perioda, što ukazuje na pozitivne ekonomske trendove. U 2019. godini, prosječna neto plata u Kantonu Sarajevo iznosila je 1.153 KM, dok je do 2023. godine narasla na 1.558 KM, što predstavlja rast od čak 35,16%.

Gledajući pojedinačne općine, općina Novo Sarajevo bilježi najvišu prosječnu neto platu u 2023. godini, koja iznosi 1.700 KM, što predstavlja značajan rast u odnosu na 2019. godinu kada je prosječna plata iznosila 1.290 KM. Sličan pozitivan trend bilježe i općine Novi Grad i Stari Grad. Novi Grad je zabilježio porast prosječne neto plate sa 996 KM u 2019. godini na 1.434 KM u 2023. godini, dok je Stari Grad zabilježio rast sa 1.143 KM na 1.623 KM u istom periodu.

Općina Iliđža, koja je poznata kao popularna rezidencijalna zona, također je zabilježila značajan rast prosječne neto plate, sa 960 KM u 2019. godini na 1.305 KM u 2023. godini.

Ipak, općina Centar ostala je općina gdje je prosječna neto plata ostala najveća. Naime, u 2023. godini, prosječna neto plata iznosi 1.776 KM, što je značajan rast u odnosu na 2019. godinu kada je iznosila 1.365 KM.

Kada se upoređi sa širim kontekstom Federacije Bosne i Hercegovine, Kanton Sarajevo pokazuje značajno više plate u prosjeku. Dok je prosječna neto plata u Federaciji BiH u 2019. godini iznosila 928 KM, ona je narasla na 1.261 KM u 2023. godini, što predstavlja rast od 35,84%. Iako je ovaj rast sličan procentualnom rastu plata u Kantonu Sarajevo, apsolutni iznosi su niži, što ukazuje na to da Kanton Sarajevo nudi bolje ekonomske uslove u poređenju sa ostatkom Federacije BiH.

Tabela 3:
Kretanja prosječne neto plate u Kantonu Sarajevo

PROSJEČNA NETO PLATA	GODINA				
	2019	2020	2021	2022	2023
OPĆINA					
Centar	1.365	1.381	1.456	1.590	1.776
Hadžići	908	952	1.031	1.133	1.206
Iliđža	960	962	1.038	1.182	1.305
Ilijaš	703	730	760	868	991
Novi Grad	996	1.012	1.069	1.231	1.434
Novo Sarajevo	1.290	1.324	1.397	1.520	1.700
Stari Grad	1.143	1.215	1.309	1.479	1.623
Vogošća	822	880	959	1.205	1.246
Trnovo	1010	1018	1088	1101	1.254
UKUPNO KANTON SARAJEVO	1.153	1.179	1.251	1.390	1.558
UKUPNO FEDERACIJA BIH	928	956	996	1.114	1.261

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja

Analiza godišnjih prihoda od poreza na dohodak po radniku u Kantonu Sarajevo za period od 2019. do 2023. godine, prikazana u tabeli 4 pruža dodatni uvid u ekonomski potencijal različitih općina unutar kantona. Porez na dohodak predstavlja jedan od glavnih izvora prihoda za općinske i kantonalne budžete, a kretanje ovog prihoda po radniku direktno je povezano sa rastom prosječnih neto plata.

Tokom analiziranog perioda, godišnji prihodi od poreza na dohodak po radniku u Kantonu Sarajevo zabilježili su značajan rast. Prosječan prihod po radniku porastao je sa 1.122 KM u 2019. godini na 1.812 KM u 2023. godini, što predstavlja rast od oko 61,5%. U istom periodu, prethodno smo vidjeli, došlo je do porasta prosječne neto plate radnika u svim općinama u Kantonu Sarajevo, a i rasta zaposlenosti, što će biti prikazano u nastavku analize.

Gledajući pojedinačne općine, općina Centar bilježi najveći rast godišnjih prihoda od poreza na dohodak po radniku, sa 1.747 KM u 2019. godini na 2.859 KM u 2023. godini. Centar, kao administrativno i poslovno središte kantona, tradicionalno generira veće prihode od poreza na dohodak zbog većeg broja visoko plaćenih radnih mjesta. Općina Novo Sarajevo također bilježi značajan rast prihoda po radniku, sa 1.426 KM u 2019. godini na 2.208 KM u 2023. godini.

Iliđža, kao jedno od najdinamičnijih rezidencijalnih područja, zabilježila je rast godišnjih prihoda od poreza na dohodak po radniku sa 948 KM u 2019. godini na 1.592 KM u 2023. godini. Općina Hadžići, koja se nalazi na rubu urbanog područja Sarajeva, bilježi također pozitivan trend sa prihodom po radniku koji je porastao sa 600 KM u 2019.

godini na 1.128 KM u 2023. godini, kao i općine Ilijaš i Vogošća, koje također bilježe slične pozitivne trendove, sa stabilnim rastom prihoda od poreza na dohodak po radniku. Ove općine, iako manje razvijene u odnosu na centralne općine, pokazuju potencijal za ekonomski rast i povećanje prihoda kroz daljnje industrijske i poslovne aktivnosti.

Kada se uspoređi sa širim kontekstom Federacije Bosne i Hercegovine, Kanton Sarajevo pokazuje znatno veće godišnje prihode od poreza na dohodak po radniku. U 2019. godini, prosječni prihod po radniku u Federaciji BiH iznosio je 768 KM, dok je do 2023. godine taj iznos porastao na 1.347 KM, što predstavlja rast od oko 75,4%. Iako je ovaj rast impresivan, apsolutni iznosi su i dalje niži u poređenju sa Kantom Sarajevo, što ukazuje na veću koncentraciju ekonomske aktivnosti i veći dohodak po radniku u Sarajevu.

Tabela 4:
Kretanja godišnjih prihoda od poreza na dohodak po radniku u Kantonu Sarajevo

GODIŠNJI PRIHODI OD POREZA NA DOHODAK PO RADNIKU	GODINA				
	2019	2020	2021	2022	2023
OPĆINA					
Centar	1.747	1.933	2.195	2.361	2.859
Hadžići	600	672	775	933	1.128
Iliđža	948	1.002	1.155	1.393	1.592
Ilijaš	503	567	699	872	1.070
Novi Grad	984	1.059	1.167	1.362	1.574
Novo Sarajevo	1.426	1.505	1.723	1.948	2.208
Stari Grad	1.154	1.143	1.345	1.681	1.877
Vogošća	762	822	949	1.124	1.269
Trnovo	917	947	1.058	1.268	1.507
UKUPNO KANTON SARAJEVO	1.122	1.199	1.360	1.566	1.812
UKUPNO FEDERACIJA BIH	768	869	1.009	1.190	1.347

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja

4.

ANALIZA PROGRAMA ZAPOŠLJAVANJA U KANTONU SARAJEVO

Ova analiza će obuhvatiti detaljno ispitivanje kretanja zaposlenosti i nezaposlenosti u Kantonu Sarajevo u periodu od 2019. do 2023. godine. Fokus će biti na osnovnim indikatorima tržišta rada, uključujući broj zaposlenih i nezaposlenih, kao i korisnike socijalnih usluga poput novčanih naknada i zdravstvenog osiguranja. Analiza će biti podijeljena prema općinama Kantona Sarajevo kako bi se dobio sveobuhvatan pregled ekonomskih trendova u svakoj pojedinačnoj općini.

Posebna pažnja bit će posvećena uticaju pandemije COVID-19 na tržište rada, što će uključivati usporedbu perioda prije, tokom i nakon pandemije. Također, istraživat će se oporavak tržišta rada i kako su različite mjere zapošljavanja i ekonomske politike utjecale na stabilizaciju i rast zaposlenosti.

Uz analizu osnovnih indikatora tržišta rada, dodatno će se istražiti kretanja nezaposlenosti prema nivou stručne spreme. Ova analiza uključuje pregled nezaposlenosti među osobama sa visokom, višom, srednjom, nižom stručnom spremom, te među kvalificiranim, visoko kvalificiranim, polukvalificiranim i nekvalificiranim radnicima.

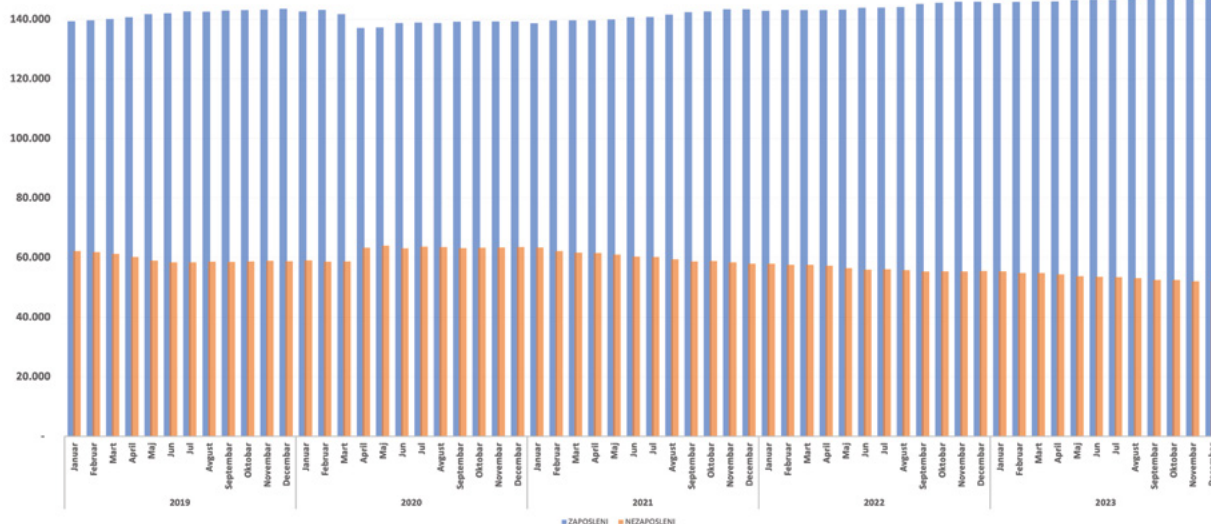
Osim toga, analiza će obuhvatiti detaljne podatke o kretanju zaposlenosti i nezaposlenosti za svaku općinu unutar Kantona Sarajevo, uključujući Centar, Hadžići, Ilidžu, Ilijaš, Novi Grad, Novo Sarajevo, Stari Grad, Trnovo i Vogošću.

Kroz analizu ćemo koristiti podatke iz Službe za zapošljavanje Kantona Sarajevo, koji će biti prikazani grafički radi boljeg razumijevanja i vizualizacije trendova. Detaljna korelacija između zaposlenosti, nezaposlenosti i korištenja socijalnih usluga pružit će nam uvid u međusobne odnose ovih varijabli i pomoći u ocjeni efikasnosti mjera zapošljavanja i socijalne podrške tokom analiziranog perioda.

KREĆANJA OSNOVNIH INDIKATORA TRŽIŠTA RADA ZA KANTON SARAJEVO

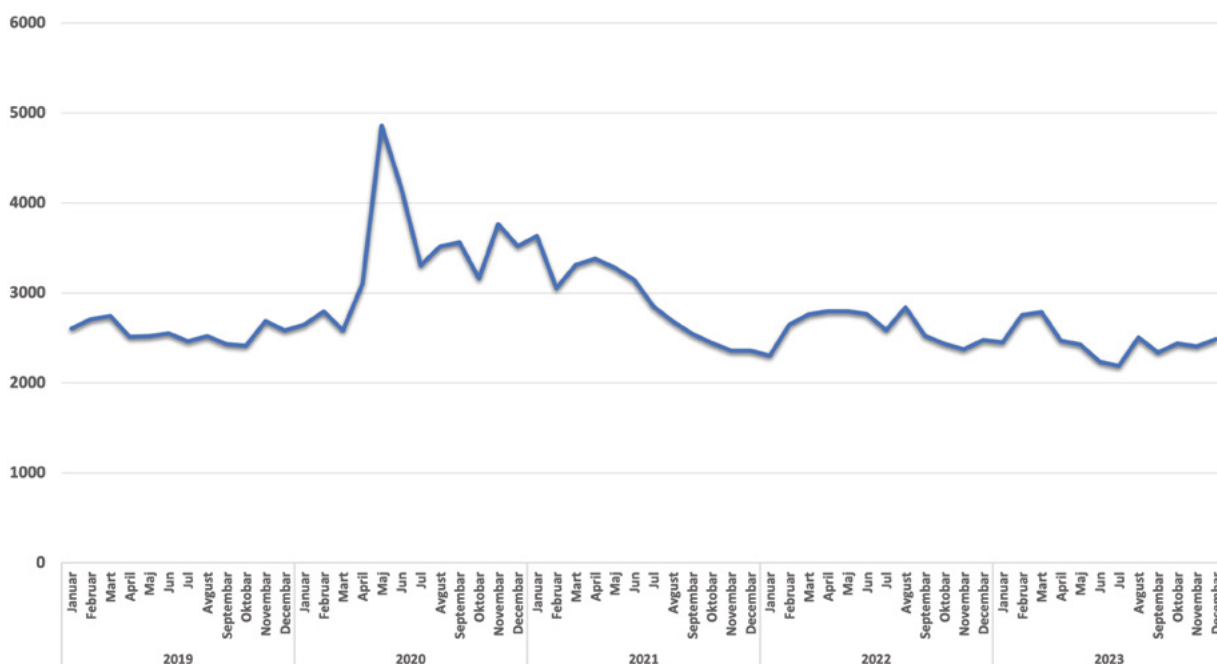
U Kantonu Sarajevo, 2019. godina predstavljala je period stabilnog ekonomskog rasta i rasta zaposlenosti. Broj zaposlenih je kontinuirano rastao tokom cijele godine, dok je broj nezaposlenih opadao, što ukazuje na pozitivan trend na tržištu rada prije izbijanja pandemije Covid-19, što je prikazano grafički na slici 1.

Slika 1:
Kretanja zaposlenosti i nezaposlenosti u Kantonu Sarajevo

Izvor: Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo

Slika 2:
Broj korisnika novčanih naknada u Kantonu Sarajevo

Izvor: Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo

Analiza zaposlenosti i nezaposlenosti u Kantonu Sarajevo pokazuje da je u januaru 2019. godine broj zaposlenih bio 139.275, dok je broj nezaposlenih bio 62.225. Tokom godine, broj zaposlenih je kontinuirano rastao, dosegnuvši 143.453 u decembru. S druge strane, broj nezaposlenih je opadao, smanjivši se sa 62.225 u januaru na 58.746 u decembru. Pozitivni trendovi su nastavljeni i tokom početka 2020. godine, kada je broj zaposlenih bio 142.637, dok je broj nezaposlenih bio 59.035. Tokom prvih mjeseci pandemije, zabilježen je značajan pad zaposlenosti. U aprilu 2020., broj zaposlenih je pao na 137.043, dok je broj nezaposlenih porastao na 63.296. Ovaj pad zaposlenosti i porast nezaposlenosti direktno su povezani sa ekonomskim posljedicama pandemije. Do decembra 2020., broj zaposlenih se donekle oporavio na 139.259, ali je i dalje bio niži nego u januaru iste godine. Broj nezaposlenih je ostao visok, sa 63.496 u decembru.

Ipak, do oporavka tržišta rada dolazi tokom 2021. godine. Broj zaposlenih je kontinuirano rastao, dosegnuvši 143.366 u decembru. Broj nezaposlenih je opadao, smanjivši se sa 63.339 u januaru na 57.965 u decembru. Tokom 2022. i 2023. godine, broj zaposlenih je nastavio rasti, dostigavši 148.133 u decembru 2023., dok je broj nezaposlenih pao na 51.987. Ako se isključivo posmatra decembar 2023. godine u odnosu na januar 2019. godine, broj zaposlenih u ovom periodu od pet godina u Kantonu Sarajevo je povećan za 8.858, dok je broj nezaposlenih smanjen za nešto veći broj i to za 10.238, što ukazuje da je dio nezaposlenih osoba, kao dio radne snage, ili napustio državu ili prešao u kategoriju neaktivnog stanovništva.

Kada je u pitanju broj korisnika novčanih naknada, on je varirao tokom 2019. godine, sa 2.605 u januaru na 2.583

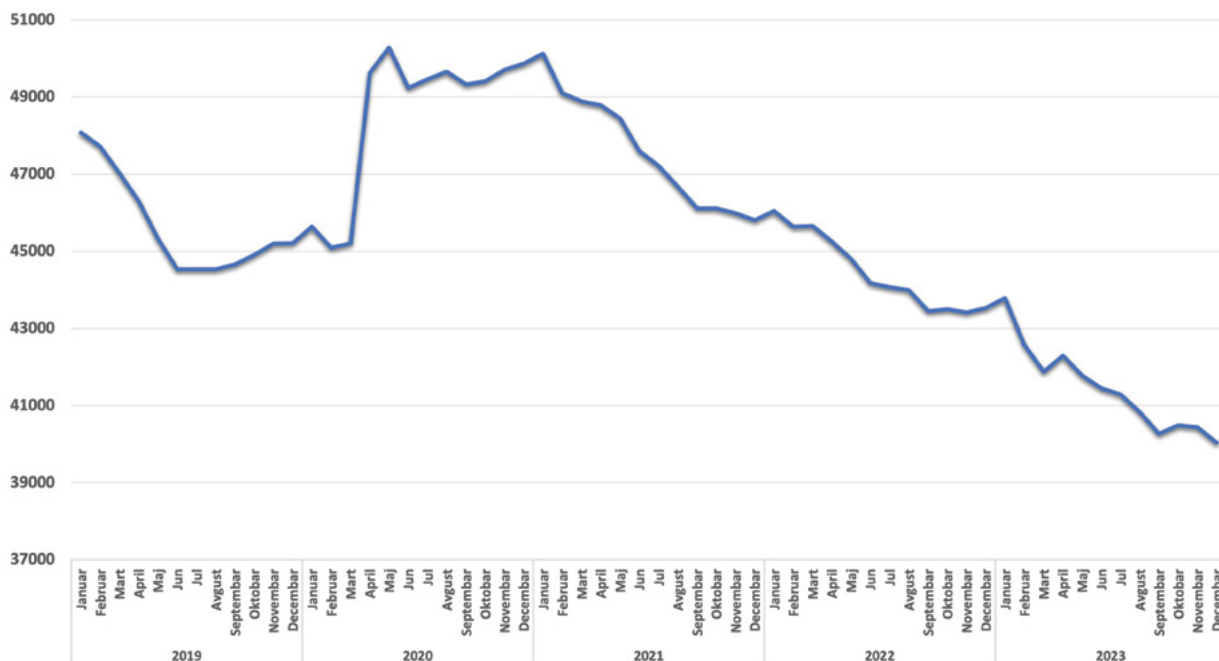
u decembru, sugerišući da su ekonomske politike uspjele održati stabilan nivo socijalne podrške za one koji su ostali bez posla, što se vidi na slici 2. S druge strane, broj korisnika zdravstvenog osiguranja, prikazan na slici 3, pokazuje opadajući trend, sa 48.077 u januaru na 45.206 u decembru, što je posljedica smanjenja nezaposlenosti, a time i potrebe za finansiranjem zdravstvenog osiguranja za navedenu grupu stanovništva.

Kada se posmatra period trajanja pandemije Covid-19, broj korisnika novčanih naknada značajno je porastao. U januaru 2020. godine bilo je 2.647 korisnika, dok je u maju taj broj porastao na 4.858, ukazujući na povećanu potrebu za finansijskom podrškom za nezaposlene osobe tokom trajanja pandemije Covid-19. Broj korisnika zdravstvenog osiguranja također je porastao, sa 45.634 u januaru na 50.282 u maju 2020, kao direktna posljedica rasta nezaposlenosti.

Broj korisnika novčanih naknada varirao je tokom perioda oporavka. U januaru 2021. godine broj korisnika iznosio je 3.632, da bi se u decembru taj broj smanjio na 2.487, zadržavajući stabilan nivo kretanja i do kraja ovog perioda. Sa druge strane, broj korisnika zdravstvenog osiguranja također je varirao tokom perioda oporavka i to sa 50.121 u januaru 2021. na 40.032 u decembru 2023., što ukazuje stabilizaciju ovih socijalnih usluga nakon inicijalnog šoka izazvanog pandemijom Covid-19.

Analiza prikazanih podataka o kretanju omjera nezaposlenih i zaposlenih osoba, kao i udjela korisnika zdravstvenog osiguranja među nezaposlenim osobama u Kantonu Sarajevo od 2019. do 2023. godine prikazana na slici 4,

Slika 2:
Broj korisnika novčanih naknada u Kantonu Sarajevo

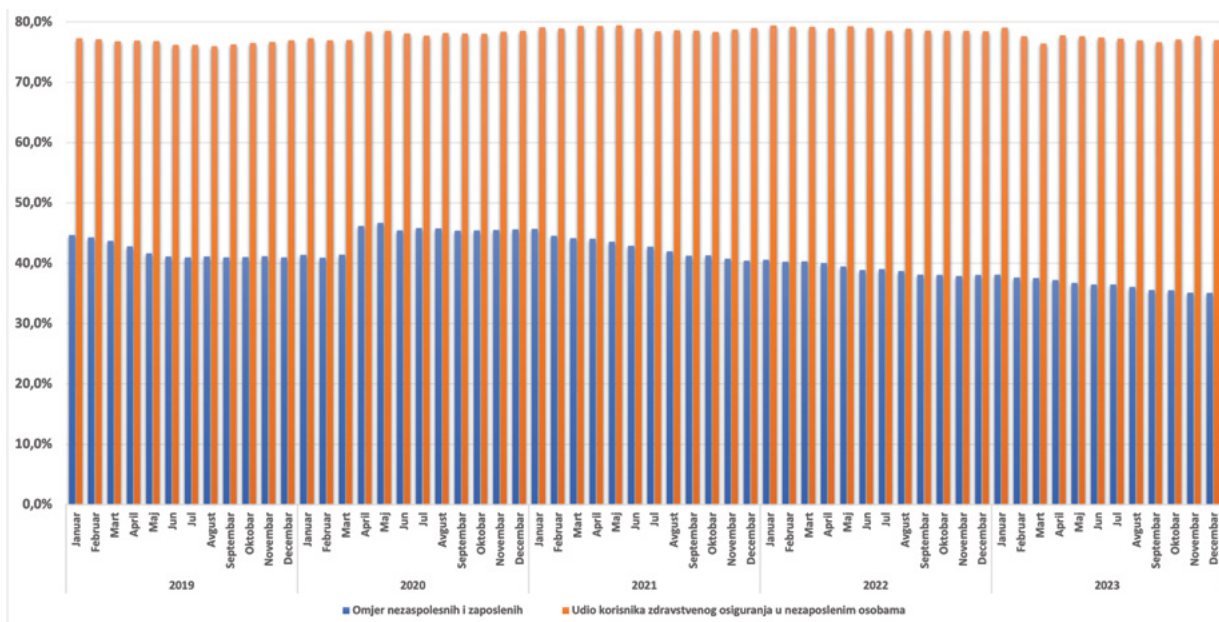
Izvor: Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo

pomoći će na procjeni stvarnog potencijala u zapošljavanju u Kantonu Sarajevo, a što je bitno za definisanje budućih projekata sufinansiranja. U 2019. godini, omjer nezaposlenih u odnosu na zaposlene postepeno se smanjivao, počevši od 44,7% u januaru i dosegnuvši 41,0% u decembru ukazujući na poboljšanje situacije na tržištu rada prije pandemije Covid-19. S druge strane, udio korisnika

zdravstvenog osiguranja među nezaposlenim osobama zadržao se tokom 2019. godine, smanjujući se neznatno sa 77,3% u januaru na 77,0% u decembru.

Tokom pandemije 2020. godine, omjer nezaposlenih i zaposlenih je značajno porastao, dostigavši vrhunac u maju sa 46,7%, odražavajući negativan uticaj pandemije na tržište

Slika 4:
Udio i omjer zaposlenih, nezaposlenih i korisnika zdravstvenog osiguranja u Kantonu Sarajevo

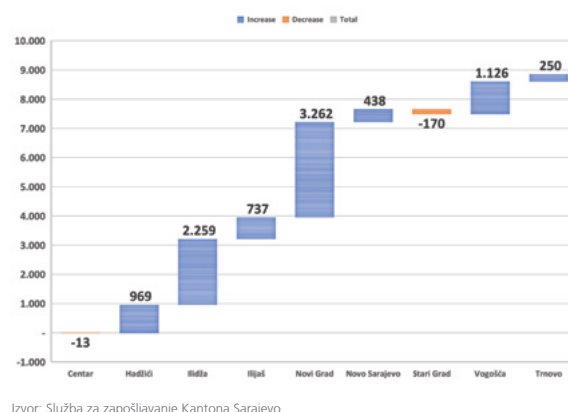
Izvor: Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo

rada. Drugim riječima, na svake dvije zaposlene osobe, prisutna je bila jedna nezaposlena osoba u Kantonu Sarajevo. Nakon prvobitnog šoka, omjer se počeo smanjivati tokom 2021. i 2022. godine, dostigavši 37,9% u novembru 2022. godine. Do kraja 2023. godine, ovaj omjer je dalje opadao, dosegnuvši najniži nivo od 35,1% u novembru i decembru. Ova kretanja su omogućila da se omjer popravi, tako da je u konačnici isti povećan na gotovo tri zaposlena radnika spram jednog nezaposlenog. S druge strane, udio korisnika zdravstvenog osiguranja među nezaposlenima je varirao tokom pandemije, dostigavši vrhunac od 79,4% u januaru 2022. godine, ali je pokazivao stabilizaciju na nižim nivoima tokom 2023. godine, dosegnuvši 77,0% u decembru 2023. godine. **Generalni zaključak koji se može izvesti jeste da stabilan nivo korisnika zdravstvenog osiguranja među nezaposlenim osobama ukazuje da navedene osobe pripadaju kategoriji pasivnih tražilaca zaposlenja i da su na evidencijama uglavnom zbog korištenja zdravstvenog osiguranja.**

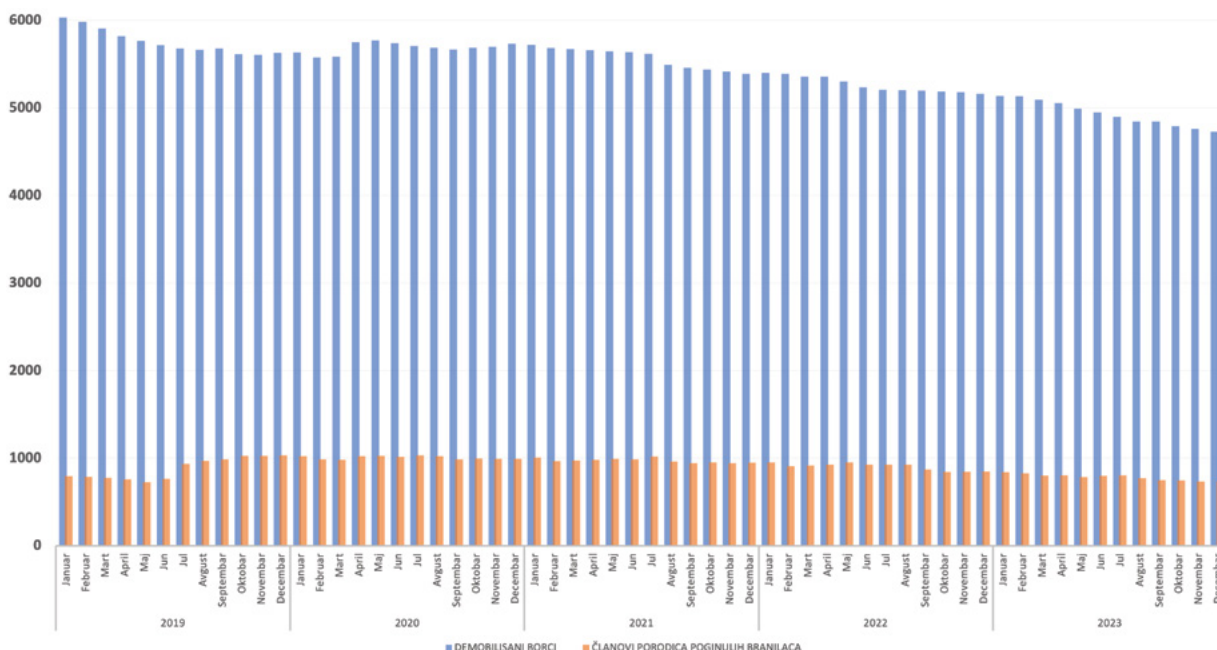
Analiza podataka prikazanih na slici 5 pokazuje kretanje zaposlenosti u različitim općinama, s posebnim fokusom na najveće povećanje zaposlenosti na kraju 2023. u odnosu na početak 2019. godine. Općina Novi Grad zabilježila je najveće povećanje zaposlenosti sa 3.262 nova zaposlena radnika, dok je na drugom mjestu Iliđa s povećanjem od 2.259 zaposlenih. Općine Hadžići i Vogošća također su zabilježile značajan rast zaposlenosti sa 969, odnosno 1.126 novih zaposlenih. Općine Ilijaš i Novo Sarajevo su zabilježile umjereni rast zaposlenosti sa 737 i 438 novih zaposlenih, dok je Trnovo također zabilježilo rast sa 250 novih zaposlenih. Općine Centar i Stari Grad zabilježile su pad zaposlenosti sa smanjenjem broja zaposlenih za 13 i 170, respektivno.

Slika 5:
Kretanja u broju zaposlenih prema općinama u periodu 2019 – 2023.

Tokom 2019. godine, broj demobilisanih boraca i članova porodica poginulih branilaca bio je stabilan, uz blage varijacije. Na početku godine, u januaru, bilo je 6.032 demobilisana borca, dok je u decembru taj broj smanjen na 5.629. Sličan trend je zabilježen i kod članova porodica poginulih branilaca, čiji je broj varirao između 794 u januaru i 1.030 u decembru. Ipak, tokom trajanja Covid-19 u 2020. godini, broj demobilisanih boraca ostao je relativno stabilan, uz blagi porast broja korisnika. U januaru 2020. bilo je 5.633 demobilisana borca, dok je u decembru taj broj porastao na 5.733. Sličan trend zabilježen je i kod članova porodica poginulih branilaca, čiji je broj varirao između 1.021 u januaru i 992 u decembru. U periodu oporavka nakon pandemije, od 2021. do 2023. godine, broj demobilisanih boraca i članova

Slika 6:
Kretanja nezaposlenih demobilisanih boraca i članova porodica poginulih branitelja u Kantonu Sarajevo

porodica poginulih branilaca ostao je stabilan, uz blagi pad broja korisnika. U januaru 2021. godine bilo je 5.719 demobilisanih boraca, dok je u decembru 2023. taj broj pao na 4.729. Broj članova porodica poginulih branilaca varirao je između 1.007 u januaru 2021. i 733 u decembru 2023. godine. Detalji su prikazani na slici 6.

Broj osoba koje se prvi put prijavljuju na evidenciju i traže posao varirao je tokom godine, sa 2.104 u januaru na 2.161 u decembru, dok je broj novoprijavljenih osoba također varirao, sa 20.684 u januaru na 18.899 u decembru. Tokom pandemije Covid-19 u 2020. godini, broj osoba koje se prvi put prijavljuju na evidenciju i traže posao značajno je porastao, što ukazuje na povećanu nesigurnost na tržištu rada. U januaru 2020. bilo je 2.416 osoba koje su se prvi put prijavile na evidenciju, dok je u decembru taj broj porastao na 2.067. Broj novoprijavljenih osoba također je porastao, sa 18.715 u januaru na 18.935 u decembru, što reflektuje ekonomske poteškoće izazvane pandemijom. Nakon pandemije, u periodu oporavka od 2021. do 2023. godine, broj osoba koje se prvi put prijavljuju na evidenciju i traže posao stabilizovao se na nižem nivou u odnosu na period pandemije. U januaru 2021. bilo je 2.017 osoba koje su se prvi put prijavile na evidenciju, dok je u decembru 2023. taj broj bio 1.552. Broj novoprijavljenih osoba također se stabilizirao, sa 18.593 u januaru 2021. na 14.431 u decembru 2023. godine.

KRETANJA NEZAPOSLENOSTI PREMA NIVOU STRUČNE SPREME

Pored kretanja nezaposlenosti u Kantonu Sarajevo urađena je i dodatna analiza unutar ove kategorije stanovništva,

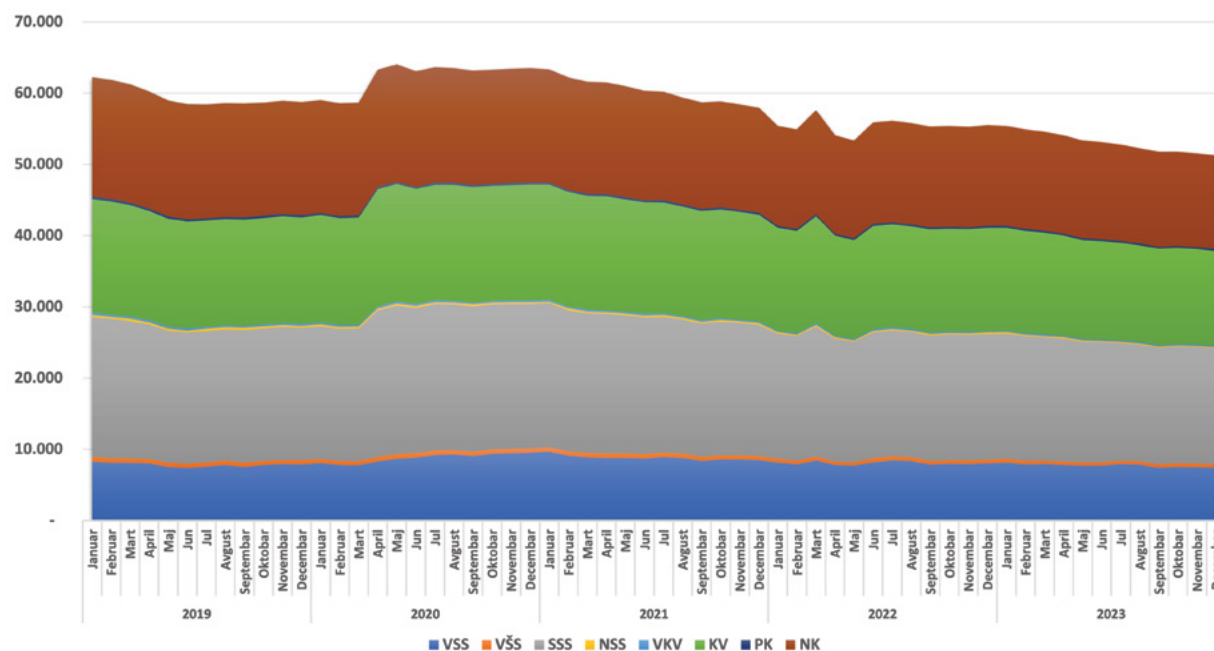
prema nivou stručne spreme nezaposlenih osoba tokom tri navedena perioda.

Kanton Sarajevo bilježi različite trendove nezaposlenosti među različitim kategorijama stručne spreme tokom perioda od 2019. do 2023. godine. Među najznačajnijim kategorijama su osobe sa srednjom stručnom spremom (SSS), nekvalifikovani radnici (NK), kvalifikovani radnici (KV) i visoka stručna sprema (VSS). Tokom perioda prije pandemije, nezaposlenost se smanjivala u svim kategorijama. Međutim, pandemija Covid-19 donijela je nagli porast nezaposlenosti, posebno među osobama sa srednjom stručnom spremom i nekvalifikovanim radnicima. Tokom perioda oporavka, zabilježeno je smanjenje nezaposlenosti u svim kategorijama, što ukazuje na uspješne mjere zapošljavanja i ekonomski oporavak. Detaljna analiza kretanja nezaposlenosti za svaku stručnu spremlu bit će predstavljena u nastavku, kao i na slici 7.

VISOKA STRUČNA SPREMA (VSS)

U 2019. godini, nezaposlenost osoba sa visokom stručnom spremom (VSS) smanjivala se kontinuirano, sa 8.289 nezaposlenih u januaru na 7.887 u decembru. Tokom 2020. godine, pandemija Covid-19 značajno je pogodila ovu kategoriju, povećavajući broj nezaposlenih sa 8.039 u januaru na 9.521 u decembru, što ukazuje na smanjenje potražnje za visoko obrazovanim stručnjacima uslijed ekonomske krize. Nakon pandemije, broj nezaposlenih sa VSS počeo se postepeno smanjivati tako da je u januaru 2021. iznosio 9.664, smanjujući se na 8.002 u decembru 2022. godine i dalje na 7.433 u decembru 2023. Ovi podaci ukazuju na postepeni oporavak tržišta rada za visoko obrazovane osobe tokom posmatranog perioda.

Slika 7: Kretanja nivoa nezaposlenosti prema stručnoj spremlu u Kantonu Sarajevo

Izvor: Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo

VIŠA STRUČNA SPREMA (VŠS)

Nezaposlenost među osobama sa višom stručnom spremom (VŠS) također je pokazivala stabilan trend tokom 2019. godine, smanjujući se sa 626 nezaposlenih u januaru na 579 u decembru. Tokom 2020. godine, pandemija je negativno uticala na ovu kategoriju, povećavajući broj nezaposlenih sa 585 u januaru na 603 u decembru, što ukazuje na manju, ali značajnu osjetljivost tržišta rada za ovu stručnu spremu. Tokom perioda oporavka (2021-2023), broj nezaposlenih sa VŠS se smanjivao sa 603 u januaru 2021. na 465 u decembru 2023. godine.

SREDNJA STRUČNA SPREMA (SSS)

Nezaposlenost među osobama sa srednjom stručnom spremom (SSS) pokazivala je značajno smanjenje u 2019. godini, sa 19.635 u januaru na 18.564 u decembru, što ukazuje na sposobnost tržišta rada da apsorbira značajan broj ovih osoba. Međutim, tokom pandemije 2020. godine, broj nezaposlenih sa SSS je značajno porastao sa 18.654 u januaru na 20.241 u decembru, prešćući nivo sa početka 2019. godine. Tokom perioda oporavka (2021-2023), nezaposlenost u ovoj kategoriji se postepeno smanjivala, sa 20.165 u januaru 2021. na 16.295 u decembru 2023. godine, ukazujući na uspješan oporavak tržišta rada posebno u ovoj kategoriji, čime je nivo rasta zaposlenosti u Kantonu Sarajevo generisan upravo smanjenjem nezaposlenosti u ovoj kategoriji.

NIŽA STRUČNA SPREMA (NSS)

Nezaposlenost među osobama sa nižom stručnom spremom (NSS) bila je relativno stabilna tokom 2019. godine, smanjujući se sa 286 u januaru na 271 u decembru. Tokom pandemije 2020. godine, broj nezaposlenih u ovoj kategoriji ostao je relativno stabilan, sa 270 u januaru na 250 u decembru. Tokom perioda oporavka (2021-2023), broj nezaposlenih sa NSS smanjivao se sa 241 u januaru 2021. na 166 u decembru 2023. godine. Ova kategorija nije toliko značajna za tržište rada, zbog vrlo malog broja nezaposlenih osoba.

VISOKO KVALIFIKOVANI RADNICI (VKV)

Slično kao i za prethodnu kategoriju niže stručne spreme, nezaposlenost visoko kvalifikovanih radnika (VKV) smanjivala se tokom 2019. godine, sa 299 u januaru na 261 u decembru. Pandemija 2020. godine dovela je do blagog porasta nezaposlenosti u ovoj kategoriji, ali na kraju godine, dolazi do pada i zadržava se na nivou od 249 u decembru. Tokom perioda oporavka (2021-2023), broj nezaposlenih VKV radnika se smanjivao, sa 247 u januaru 2021. na 151 u decembru 2023. godine.

Kvalifikovani radnici (KV)

Nezaposlenost među kvalifikovanim radnicima (KV) smanjivala se tokom 2019. godine, sa 16.011 u januaru na 15.009 u decembru. Pandemija 2020. godine povećala je

broj nezaposlenih u ovoj kategoriji, sa 15.074 u januaru na 16.304 u decembru, da bi tokom perioda oporavka (2021-2023), nezaposlenost među kvalifikovanim radnicima se smanjivala, sa 16.252 u januaru 2021. na 13.339 u decembru 2023. godine. Ova kategorija predstavlja treću najveću kategoriju nezaposlenih radnika, što znači da se njihovo smanjenje na evidencijama značajnije utiče i na smanjenje nezaposlenosti u Kantonu Sarajevo.

POLUKVALIFIKOVANI RADNICI (PK)

Broj nezaposlenih polukvalifikovanih radnika (PK) smanjivao se tokom 2019. godine, sa 329 u januaru na 276 u decembru. Tokom pandemije 2020. godine, broj nezaposlenih u ovoj kategoriji ostao je relativno stabilan, sa 274 u januaru na 281 u decembru. Tokom perioda oporavka (2021-2023), broj nezaposlenih PK radnika smanjivao se sa 278 u januaru 2021. na 236 u decembru 2023. godine. Ova kategorija također nema poseban uticaj na kretanja nezaposlenosti u Kantonu Sarajevo.

NEKVALIFIKOVANI RADNICI (NK)

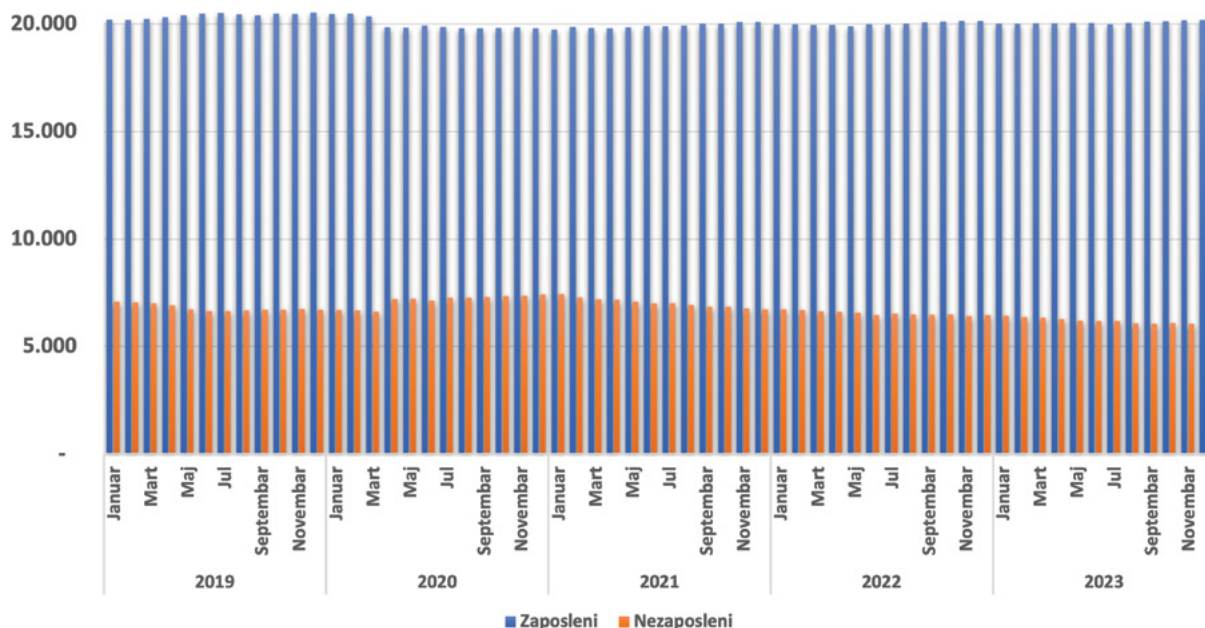
Nezaposlenost nekvalifikovanih radnika (NK) smanjivala se tokom 2019. godine, sa 16.750 u januaru na 15.899 u decembru. Tokom pandemije 2020. godine, broj nezaposlenih u ovoj kategoriji porastao je sa 15.881 u januaru na 16.047 u decembru. Tokom perioda oporavka (2021-2023), broj nezaposlenih NK radnika smanjivao se sa 15.889 u januaru 2021. na 13.147 u decembru 2023. godine. Ova kategorija predstavlja drugu najznačajniju kategoriju i u velikoj mjeri utiče na kretanja nezaposlenosti u Kantonu Sarajevo.

KREĆANJA OSNOVNIH INDIKATORA TRŽIŠTA RADA U OPĆINI CENTAR SARAJEVO

Tokom perioda 2019-2023., zaposlenost i nezaposlenost u općini Centar Sarajevo pokazale su značajne promjene, od stabilnosti prije pandemije, preko krize izazvane pandemijom Covid-19, do perioda oporavka i inflacije, što je prikazano na slici 8. U 2019. godini, broj zaposlenih u općini Centar pokazao je blagi rast, povećavajući se sa 20.206 u januaru na 20.525 u decembru, dok je broj nezaposlenih opadao sa 7.096 na 6.723. Međutim, pandemija Covid-19 2020. godine imala je značajan negativan uticaj. Broj zaposlenih opao je sa 20.471 u januaru na 19.799 u decembru, dok je broj nezaposlenih porastao sa 6.691 na 7.437. Tokom perioda oporavka (2021-2023), tržište rada počelo je da se oporavlja. Broj zaposlenih povećao se sa 19.732 u januaru 2021. na 20.193 u decembru 2023., dok je broj nezaposlenih opao sa 7.442 na 5.947, ukazujući na postepeni oporavak tržišta rada nakon pandemije. **Specifičnost općine Centar jeste što je broj zaposlenih radnika u decembru 2023. godine u odnosu na januar 2019. godine manji za 13, a da je broj nezaposlenih radnika također smanjen za 1.149, ukazujući da se i nivo radne snage u općini Centar smanjio. Dodatno, stabilan nivo zaposlenosti ukazuje i na zasićenost tržišta rada u općini Centar i nemogućnost značajnije**

Slika 8:
Kretanja zaposlenosti i nezaposlenosti u općini Centar

Izvor: Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo

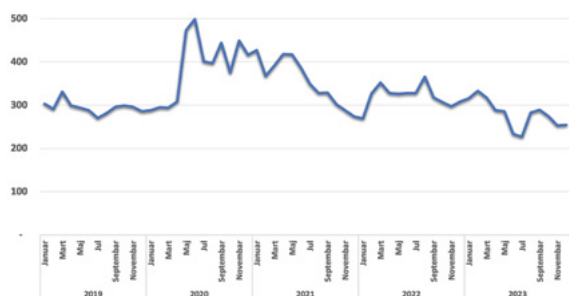
stimulacije prema nezaposlenim osobama koje žele pronaći priliku za zaposlenje u ovoj općini.

Korisnici novčanih naknada i zdravstvenog osiguranja također su pokazali promjene tokom posmatranog perioda, što je prikazano na slikama 9 i 10. U 2019. godini, broj korisnika novčanih naknada varirao je, smanjujući se sa 303 u januaru na 286 u decembru, dok je broj korisnika zdravstvenog osiguranja pokazao stabilan trend, opadajući sa 5.512 u januaru na 5.228 u decembru. Tokom pandemije 2020. godine, broj korisnika novčanih naknada značajno je porastao sa 288 u januaru na 416 u decembru, dostižući vrhunac od 473 u maju. Broj korisnika zdravstvenog osiguranja također je porastao, sa 5.208 u januaru na 5.911 u decembru. U periodu oporavka (2021-2023), broj korisnika novčanih naknada smanjio se sa 427 u januaru 2021. na 254 u decembru 2023., dok je broj korisnika zdravstvenog osiguranja opao sa 5.920 u januaru 2021. na 4.681 u decembru 2023.

Korelacija između zaposlenosti i nezaposlenosti za analizirani period pokazuje negativnu povezanost. Povećanje broja zaposlenih obično je povezano sa smanjenjem broja nezaposlenih, što je očekivano i ukazuje na efikasne mjere zapošljavanja i ekonomski oporavak koji su doprinijeli smanjenju nezaposlenosti. Tokom pandemije, zabilježen je značajan rast nezaposlenosti i broja korisnika novčanih naknada i zdravstvenog osiguranja, što sugerira da je pandemija imala negativan uticaj na tržište rada i povećala potrebu za socijalnim uslugama. Na primjer, broj nezaposlenih porastao je sa 6.691 u januaru 2020. na 7.437 u decembru 2020., broj korisnika novčanih naknada porastao je sa 288 u januaru 2020. na 473 u maju 2020., a broj korisnika zdravstvenog osiguranja porastao je sa 5.208 u januaru 2020. na 5.911 u decembru 2020. godine.

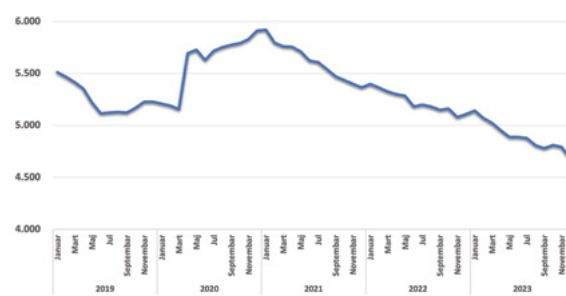
Period oporavka nakon pandemije pokazuje stabilan rast zaposlenosti i pad nezaposlenosti. Broj zaposlenih porastao je sa 19.732 u januaru 2021. na 20.193 u decembru

Slika 9:
Broj korisnika novčanih naknada u općini Centar

Izvor: Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo

Slika 10:
Broj korisnika zdravstvenog osiguranja u općini Centar

Izvor: Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo

2023., dok je broj nezaposlenih pao sa 7.442 u januaru 2021. na 5.947 u decembru 2023. Broj korisnika novčanih naknada smanjen je sa 427 u januaru 2021. na 254 u decembru 2023., a broj korisnika zdravstvenog osiguranja smanjen je sa 5.920 u januaru 2021. na 4.681 u decembru 2023. godine. **Povećanje broja zaposlenih i smanjenje broja nezaposlenih tokom perioda oporavka ukazuju na efikasne mjere zapošljavanja koje su doprinijele postepenom oporavku tržišta rada. Međutim, trendovi u zapošljavanju, te broj korisnika zdravstvenog osiguranja, ukazuju na značajno nizak nivo aktivnih tražilaca posla, što limitira mogućnost značajnijeg zapošljavanja u budućnosti.**

KRETANJA OSNOVNIH INDIKATORA TRŽIŠTA RADA U OPĆINI HADŽIĆI

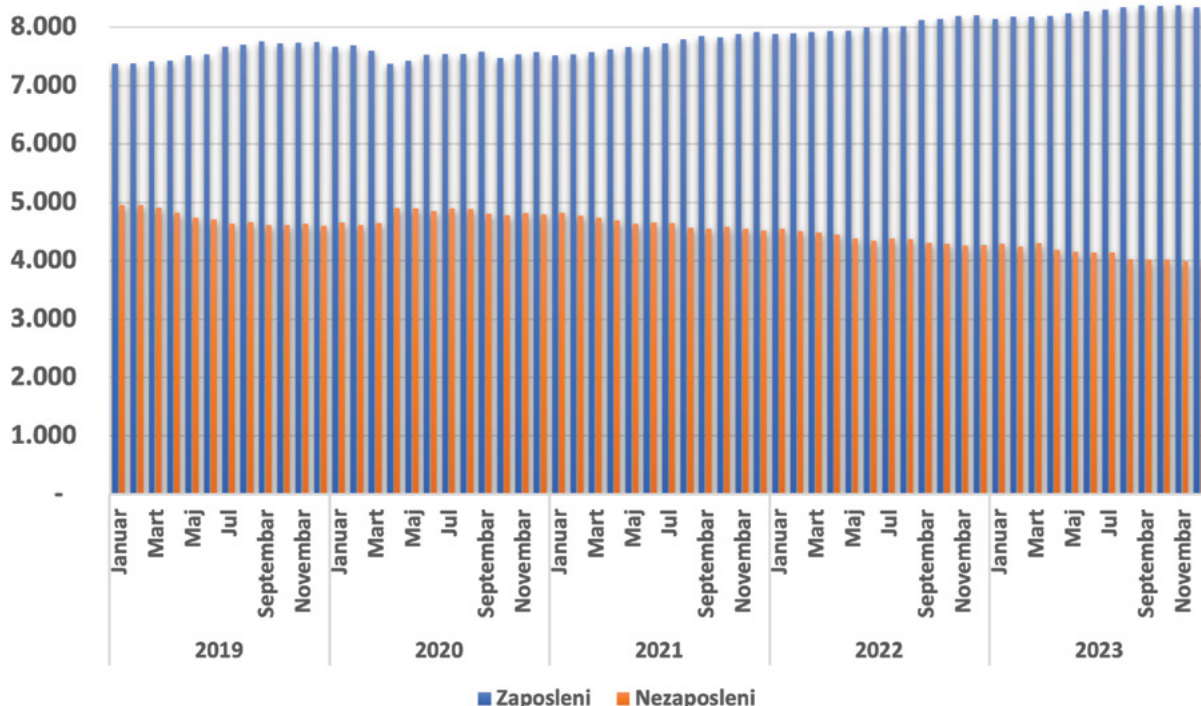
Kretanja zaposlenosti i nezaposlenosti, što je prikazano na slici 11 u općini Hadžići pokazala su različite trendove u zavisnosti od ekonomskih okolnosti tokom posmatranog perioda. U 2019. godini, broj zaposlenih pokazao je blagi rast sa 7.375 u januaru na 7.750 u decembru, dok je broj nezaposlenih opao sa 4.961 na 4.606. Ipak, pandemija Covid-19 2020. godine imala je značajan negativan uticaj. Broj zaposlenih opao je sa 7.670 u januaru na 7.380 u aprilu, da bi se stabilizirao na nivou od 7.569 u decembru, dok je broj nezaposlenih porastao sa 4.657 na 4.798, ukazujući na smanjenje potražnje za radnom snagom uslijed ekonomske krize. Tokom perioda oporavka (2021-2023), tržište rada počelo je da se oporavlja. Broj zaposlenih povećao se sa 7.523 u januaru 2021. na

8.344 u decembru 2023., dok je broj nezaposlenih opao sa 4.821 na 3.981, ukazujući na postepeni oporavak tržišta rada nakon pandemije.

Za razliku od općine Centar, povećanje broja zaposlenih u odnosu na smanjenje broja nezaposlenih je bilo na gotovo identičnom nivou. Naime, na kraju decembra 2023. godine, u usporedbi sa januarom 2019. godine, broj zaposlenih je povećan 969 (13,1%), dok je broj nezaposlenih smanjen za 980 (19,8%), što ukazuje da je nivo radne snage u ovoj općini ostao na istom nivou.

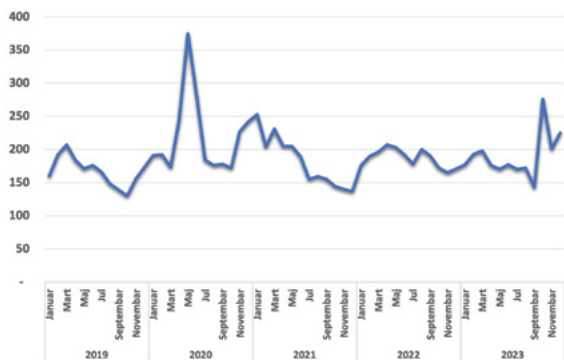
Korisnici novčanih naknada i zdravstvenog osiguranja također su pokazali promjene tokom posmatranog perioda, što se vidi na slikama 12. i 13. U 2019. godini, broj korisnika novčanih naknada varirao je, povećavajući se sa 160 u januaru na 173 u decembru, dok je broj korisnika zdravstvenog osiguranja pokazao stabilan trend, sa 3.529 u januaru na 3.263 u decembru. Tokom pandemije 2020. godine, broj korisnika novčanih naknada značajno je porastao sa 191 u januaru na 242 u decembru, dostižući vrhunac od 375 u maju. Broj korisnika zdravstvenog osiguranja također je porastao, sa 3.326 u januaru na 3.536 u decembru. U periodu oporavka (2021-2023), broj korisnika novčanih naknada smanjio se sa 253 u januaru 2021. na 225 u decembru 2023., dok je broj korisnika zdravstvenog osiguranja opao sa 3.560 u januaru 2021. na 2.900 u decembru 2023., što ukazuje na postepeni oporavak tržišta rada i smanjenu potrebu za korištenjem zdravstvenog osiguranja koji se finansira preko Službi za zapošljavanje.

Slika 11:
Kretanja zaposlenosti i nezaposlenosti u općini Hadžići

Izvor: Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo

Slika 12:
Broj korisnika novčanih naknada u općini Hadžići

Izvor: Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo

Slika 13:
Broj korisnika zdravstvenog osiguranja u općini Hadžići

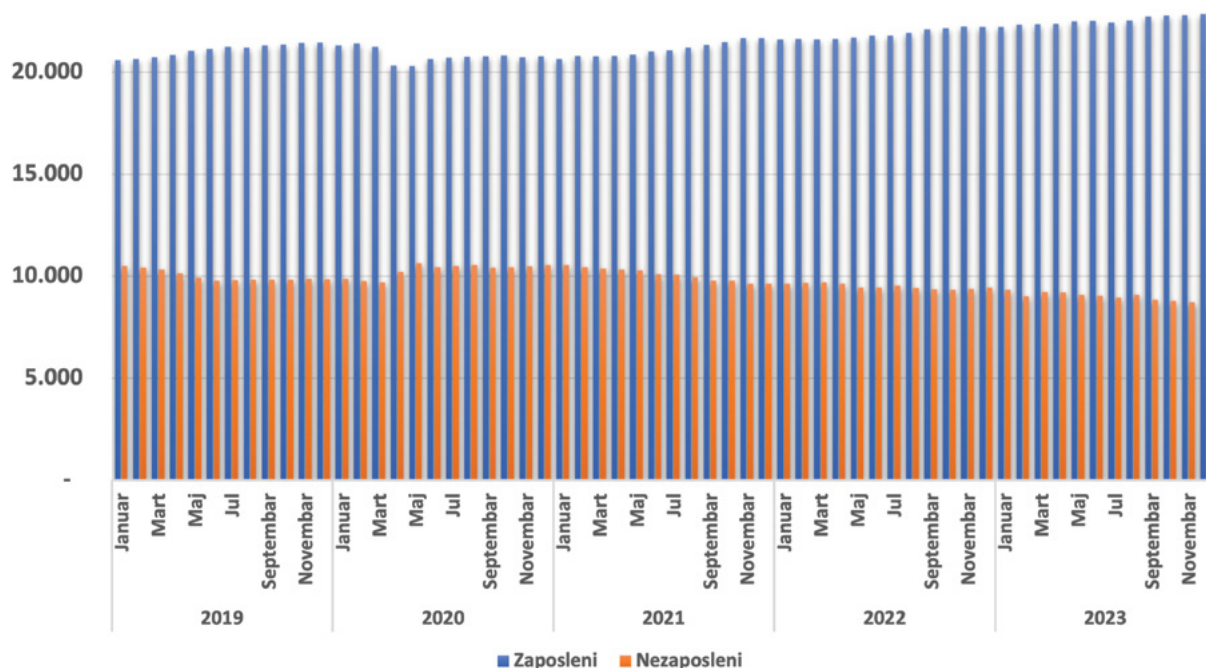
Izvor: Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo

KRETANJA OSNOVNIH INDIKATORA TRŽIŠTA RADA U OPĆINI ILIDŽA

Kada je u pitanju općina Ilidža, kretanja osnovnih indikatora su vrlo zanimljiva. Tokom perioda 2019-2023, zaposlenost i nezaposlenost u općini Ilidža pokazale su značajna promjene tokom posmatranog perioda. U periodu prije pandemije Covid-19, dakle u 2019. godini, broj zaposlenih u općini Ilidža pokazao je blagi rast, povećavajući se sa 20.583 u januaru na 21.442 u decembru, dok je broj nezaposlenih opadao sa 10.503 na 9.841. Ipak, tokom pandemije Covid-19 u 2020. godini, broj zaposlenih značajno je opao sa 21.297 u januaru na 20.769 u decembru sa najnižim nivoom u maju kada je iznosio 20.294. Sa druge strane, broj nezaposlenih porastao sa 9.863 na 10.534 u istom periodu dostižući vrhunac također u maju kada

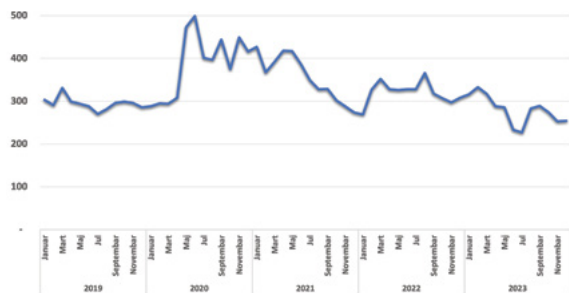
je iznosio 10.627. Period oporavka od 2021. do 2023. godine pokazuje postepeni rast zaposlenosti i smanjenje nezaposlenosti. Broj zaposlenih porastao je sa 20.640 u januaru 2021. na 22.842 u decembru 2023., dok je broj nezaposlenih opao sa 10.552 na 8.641. Detalji su prikazani na slici 14. **Specifičnost u kretanjima radne snage u općini Ilidža jeste što je broj zaposlenih na kraju u odnosu na početak perioda bio veći u odnosu na smanjenje nezaposlenosti, što ukazuje na veća kretanja iz drugih općina unutar Kantona Sarajevo ili drugih kantona u Federaciji BiH prema općini Ilidža i prilikama za otvaranje novih radnih mjesta u ovoj općini. U konačnici, povećanje zaposlenosti je iznosilo 2.259 (10,9%), dok je smanjenje nezaposlenosti iznosilo 1.862, što predstavlja 17,7% smanjenje na kraju u odnosu na početak perioda.**

Slika 14:
Kretanja zaposlenosti i nezaposlenosti u općini Ilidža

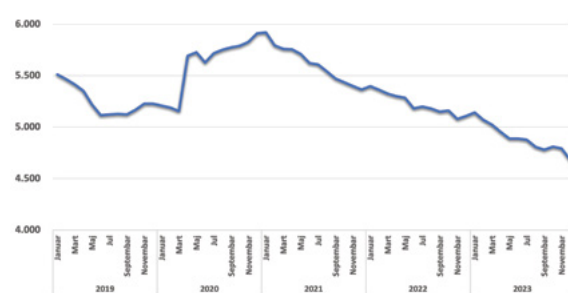
Izvor: Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo

Slika 15:
Broj korisnika novčanih naknada u općini Iliđa

Izvor: Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo

Slika 16:
Broj korisnika zdravstvenog osiguranja u općini Iliđa

Izvor: Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo

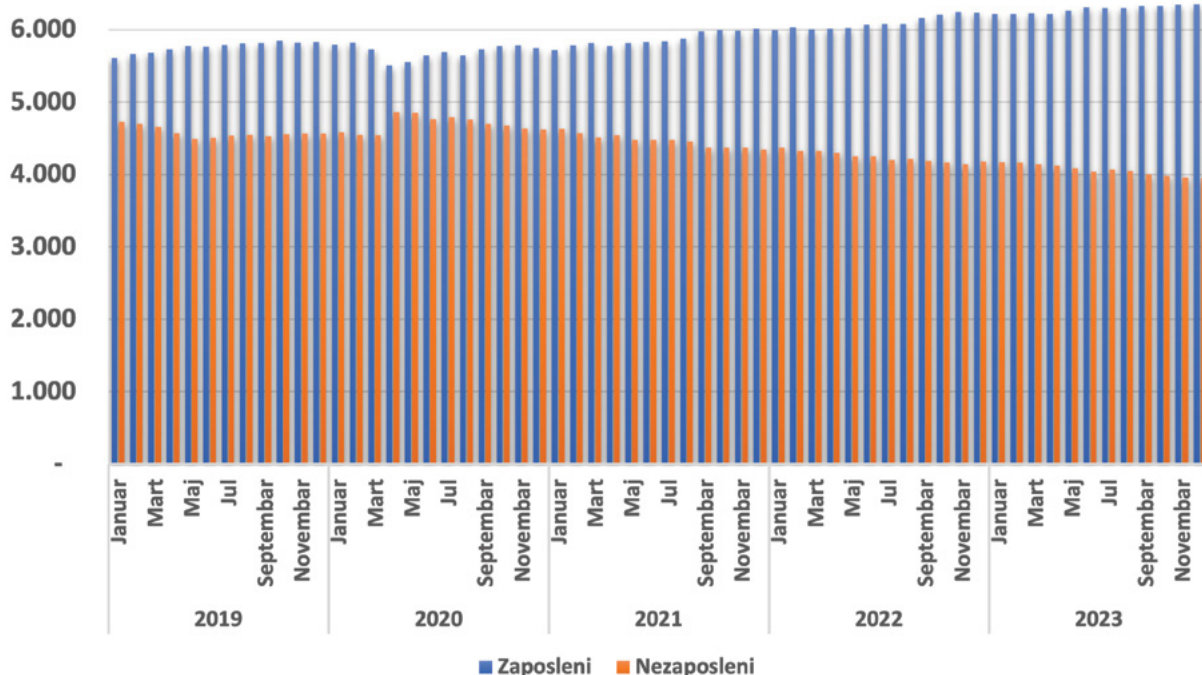
Korisnici novčanih naknada i zdravstvenog osiguranja, prikazani na slikama 15 i 16, također su pokazali promjene tokom posmatranog perioda. U 2019. godini, broj korisnika novčanih naknada varirao je, smanjujući se sa 527 u januaru na 460 u decembru, dok je broj korisnika zdravstvenog osiguranja pokazao stabilan trend, opadajući sa 7.890 u januaru na 7.340 u decembru, što je u direktnoj vezi sa kretanjima u zaposlenosti. Tokom pandemije 2020. godine, broj korisnika novčanih naknada značajno je porastao sa 461 u januaru na 618 u decembru, dostižući vrhunac od 669 u novembru. **Specifičnost za korištenje novčanih naknada tokom pandemije Covid-19, jeste što je ovaj broj potrajao na visokom nivou tokom cijele 2020. godine, što ukazuje da su korisnici bili osobe koje su bile dugotrajno zaposlene na području ove općine, čime je period korištenja bio duži.** Broj korisnika zdravstvenog osiguranja također je porastao, sa 7.393 u januaru na 8.058 u decembru. U periodu oporavka od 2021. do 2023. godine, broj korisnika

novčanih naknada smanjio se sa 621 u januaru 2021. na 382 u decembru 2023., dok je broj korisnika zdravstvenog osiguranja opao sa 8.109 u januaru 2021. na 6.491 u decembru 2023. **Kada se gleda period januar 2019. – decembar 2023., smanjenje korisnika zdravstvenog osiguranja je iznosilo 1.399 ili 17,7%, a korisnika novčane naknade 145, što predstavlja 27,5%.**

KRETANJA OSNOVNIH INDIKATORA TRŽIŠTA RADA U OPĆINI ILIJAŠ

Kretanja zaposlenosti i nezaposlenosti tokom perioda 2019-2023., pokazala su stabilan nivo promjena osim tokom trajanja pandemije Covid-19. U 2019. godini, broj zaposlenih u općini Ilijaš pokazao je blagi rast, povećavajući se sa 5.615 u januaru na 5.834 u decembru, dok je broj nezaposlenih opadao sa 4.731 na 4.567. Tokom pandemije Covid-19 2020. godine, broj zaposlenih značajno je opao sa 5.794 u januaru

Slika 17:
Kretanja zaposlenosti i nezaposlenosti u općini Ilijaš

Izvor: Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo

na 5.507 u aprilu, vraćajući se na nivo od 5.749 u decembru. Slična kretanja su zabilježena i sa brojem nezaposlenih koji porastao sa 4.587 na 4.865 aprilu, da bi se kasnije stabilizovao na nivo od 4.626 u decembru. Period oporavka od 2021. do 2023. pokazuje postepeni rast zaposlenosti i smanjenje nezaposlenosti. Broj zaposlenih porastao je sa 5.716 u januaru 2021. na 6.352 u decembru 2023., dok je broj nezaposlenih opao sa 4.629 na 3.943. **Kada se gleda početak i kraj posmatranog perioda, zaposlenost je povećana za 737 ili 13,1%, dok je nezaposlenost smanjena za 788 ili 16,7%. Nešto veći nivo smanjenja nezaposlenosti u odnosu na rast zaposlenosti ukazuje da je dio nezaposlenih radnika iz ove općine priliku za zaposlenje pronašao u drugim općinama.** Detalji su prikazani na slici 17.

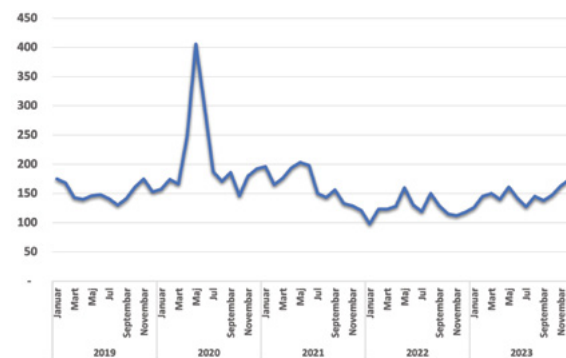
Korisnici novčanih naknada i zdravstvenog osiguranja također su pokazali promjene tokom posmatranog perioda. U 2019. godini, broj korisnika novčanih naknada varirao je, smanjujući se sa 175 u januaru na 153 u decembru, dok je broj korisnika zdravstvenog osiguranja pokazao stabilan trend, opadajući sa 3.487 u januaru na 3.386 u decembru. **Tokom pandemije 2020. godine, broj korisnika novčanih naknada značajno je porastao sa 157 u januaru na 192 u decembru, dostižući vrhunac od 406 u maju.** Ipak, ovaj broj se brzo krenuo smanjivati, što ukazuje da je rast nezaposlenosti u ovoj općini bio kratkotrajan i da pandemija Covid-19 nije ostavila dugotrajne posljedice. Broj korisnika zdravstvenog osiguranja također je porastao, sa 3.412 u januaru na 3.509 u decembru. U periodu oporavka od 2021. do 2023. godine, broj korisnika novčanih naknada smanjio se sa 196 u januaru 2021. na 174 u decembru 2023., dok je broj korisnika zdravstvenog osiguranja opao sa 3.511 u januaru 2021. na 2.971 u decembru 2023. **U konačnici, kada se posmatra početak i kraj perioda, broj korisnika novčane naknade na kraju perioda bio je gotovo identičan kao i na početku, uz simbolično smanjenje za jednog korisnika (0,6%), dok je broj korisnika zdravstvenog osiguranja smanjen za 516 ili 14,8%.** Detalji su prikazani na slikama 18. i 19.

KREĆANJA OSNOVNIH INDIKATORA TRŽIŠTA RADA U OPĆINI NOVI GRAD SARAJEVO

U općini Novi Grad Sarajevo, tokom perioda od 2019. do 2023. godine, zabilježene su značajne promjene kretanjima u zaposlenosti, nezaposlenosti, te korištenju socijalnih usluga. U 2019. godini, zaposlenost je pokazivala stabilan rast sa 39.511 zaposlenih u januaru, dostigavši 40.771 u decembru. Paralelno s tim, nezaposlenost se smanjivala sa 16.731 na 15.788. Pandemija Covid-19 tokom 2020. godine imala je značajan negativan uticaj na tržište rada u općini Novi Grad Sarajevo. Broj zaposlenih opao je sa 40.569 u januaru na 39.744 u decembru sa najnižim nivoom u aprilu (38.950), dok je nezaposlenost porasla sa 15.862 na 17.271, sa vrhuncem u maju (17.520).

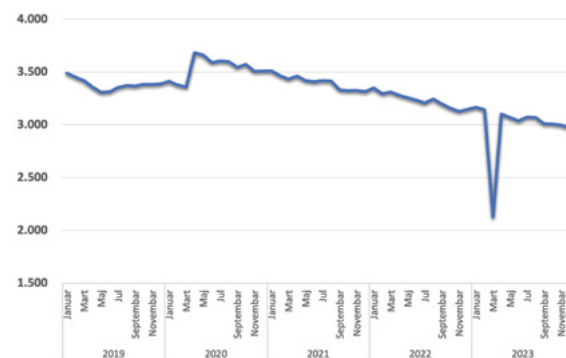
Nakon pandemije, tržište rada u općini Novi Grad Sarajevo počelo je da se oporavlja, ali su izazovi inflacije uticali na zapošljavanje i socijalne usluge. **Negativni efekti**

Slika 18:
Broj korisnika novčanih naknada u općini Ilijaš

Izvor: Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo

Slika 19:
Broj korisnika zdravstvenog osiguranja u općini Ilijaš

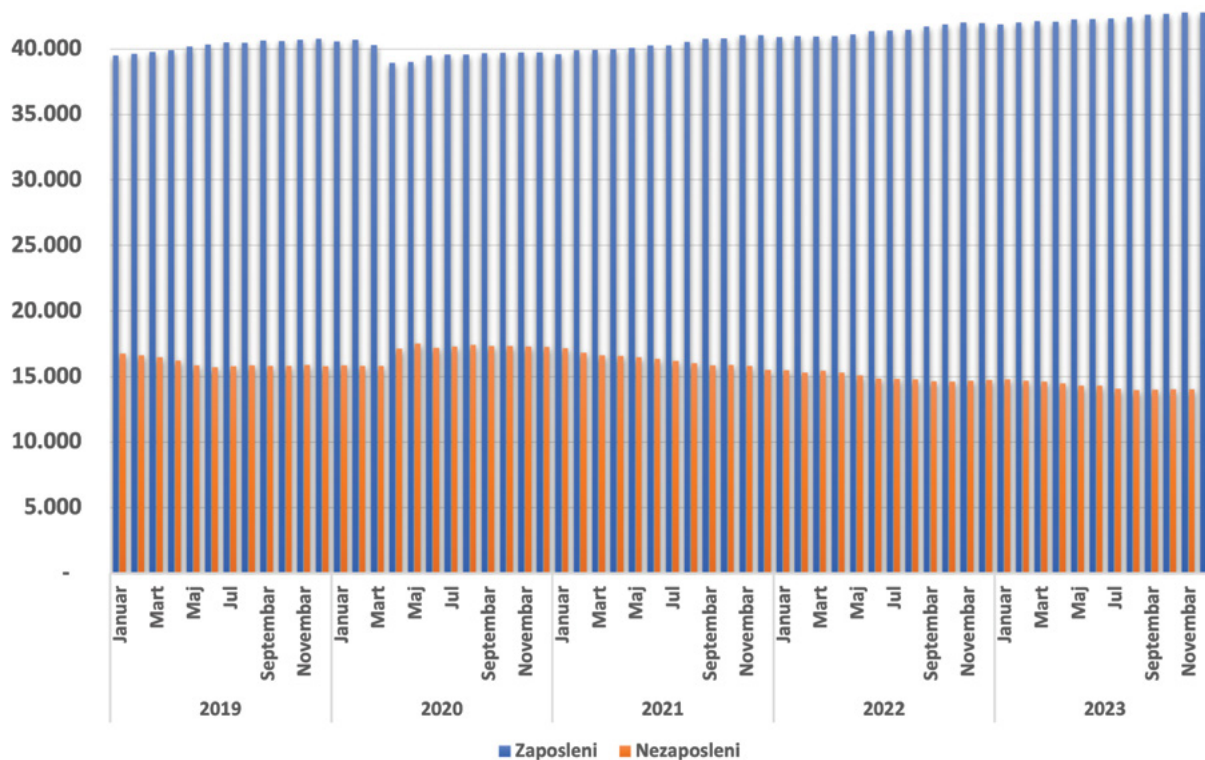

Izvor: Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo

pandemije Covid-19 u općini Novi Grad Sarajevo su bili dugotrajniji u odnosu na druge općine u Kantonu Sarajevo, jer se nivo zaposlenosti i nezaposlenosti vratio na pred-Covid stanje tek u septembru 2021. godine. Ipak, kada se posmatra period oporavka, broj zaposlenih na kraju 2023. godine je iznosi 42.773, što je povećanje od 3.262 ili 8,3% u odnosu na januar 2019. godine, dok je nezaposlenost smanjena na nivo od 13.999, što je za 2.732 manje u odnosu na početak perioda ili 16,3%. Detalji su prikazani na slici 20.

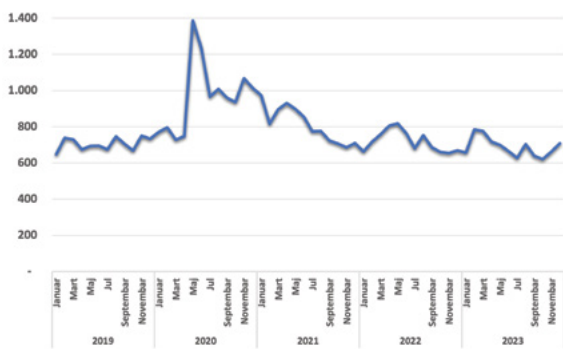
Broj korisnika novčanih naknada varirao je tokom 2019. godine, smanjujući se sa 647 u januaru na 733 u decembru, dok je broj korisnika zdravstvenog osiguranja pokazivao stabilan trend opadajući sa 13.334 na 12.502. Tokom trajanja pandemije Covid-19, ovaj broj korisnika novčanih naknada značajno je porastao sa 771 u januaru na 1.015 u decembru, dostižući vrhunac od 1.387 u maju, dok je broj korisnika zdravstvenog osiguranja također je porastao sa 12.625 u januaru na 13.796 u decembru. **U periodu oporavka, značajno smanjenje je zabilježeno među brojem korisnika zdravstvenog osiguranja, tako da je broj na kraju perioda u odnosu na početak 2019. godine smanjen za 2.169, što je manje za 16,3%, dok je broj korisnika novčane naknade manji za 61 ili 9,4%.** Detalji su prikazani na slikama 21 i 22.

Slika 20:
Kretanja zaposlenosti i nezaposlenosti u općini Novi Grad Sarajevo

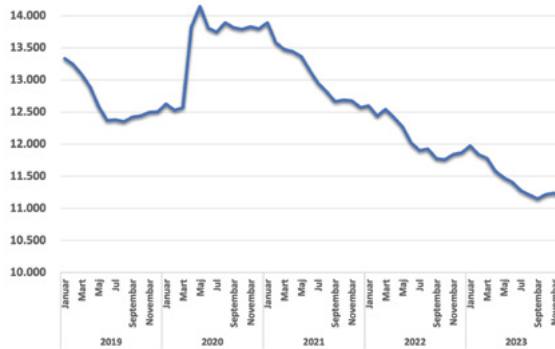
Izvor: Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo

Slika 21:
Broj korisnika novčanih naknada u općini Novi Grad Sarajevo

Izvor: Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo

Slika 22:
Broj korisnika zdravstvenog osiguranja u općini Novi Grad Sarajevo

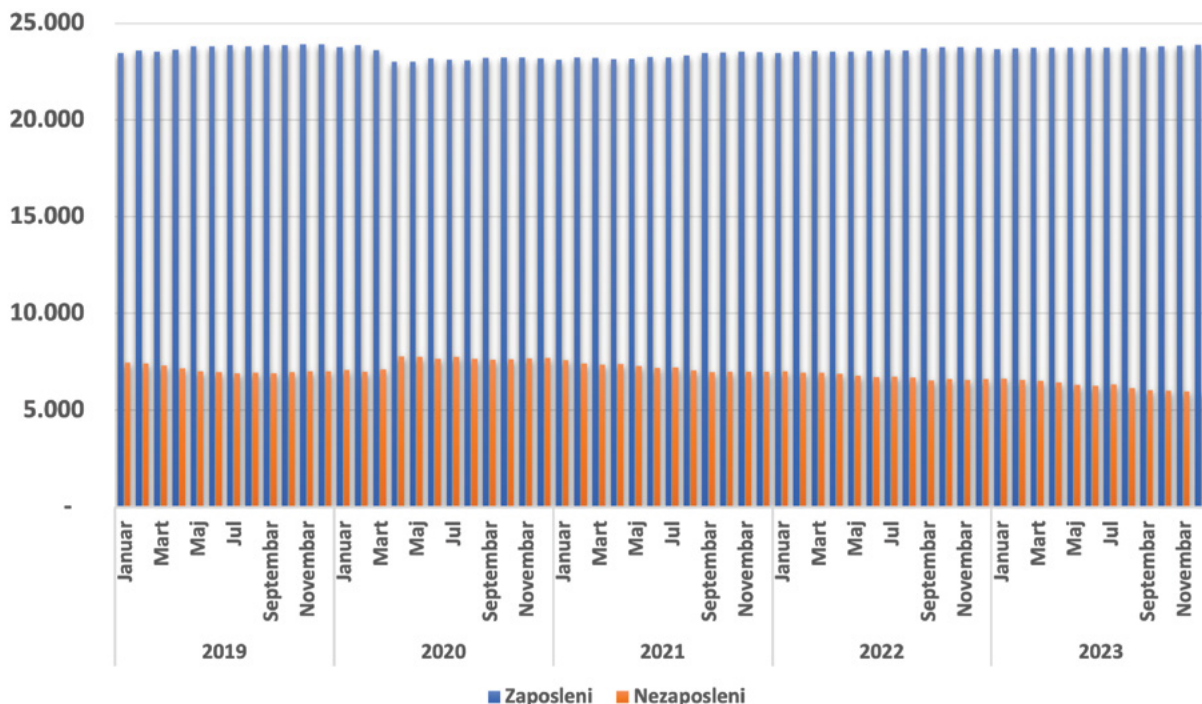
Izvor: Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo

KREĆANJA OSNOVNIH INDIKATORA TRŽIŠTA RADA U OPĆINI NOVO SARAJEVO

Indikatori zaposlenosti i nezaposlenosti u općini Novo Sarajevo pokazivali su različita kretanja tokom perioda. U 2019. godini, broj zaposlenih je blago rastao, od 23.448 u januaru do 23.918 u decembru. Broj nezaposlenih je pokazivao opadajući trend, smanjujući se sa 7.447 u januaru na 7.005 u decembru. Međutim, pandemija COVID-19 ostavila je dugoročne posljedice na kretanja tržišta rada u općini Novo Sarajevo. Naime, nakon dostizanja vrhunca u broju zaposlenih, tokom narednog perioda, ovaj broj je varirao,

počevši od 23.765 u januaru, pao je na 23.006 u aprilu zbog zatvaranja i restriktivnih mjera, ali se do kraja godine stabilizirao na 23.184 u decembru. Broj nezaposlenih je također varirao, dosegnuvši vrhunac u aprilu sa 7.791 nezaposlenim, što je rezultat velikog broja otpuštanja zbog zatvaranja preduzeća. Do decembra, broj nezaposlenih se smanjio na 7.700, što pokazuje početak oporavka tržišta rada. **Ipak, na kraju 2023. godine, broj zaposlenih je čak bio i manji u odnosu na decembar 2019. godine, što ukazuje da se općina Novo Sarajevo nije nikada oporavila od negativnog uticaja pandemije Covid-19. Kada se gleda kraj 2023. godine u odnosu na početak 2019. godine, povećanje zaposlenosti je iznosilo 438**

Slika 23:
Kretanja zaposlenosti i nezaposlenosti u općini Novo Sarajevo

Izvor: Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo

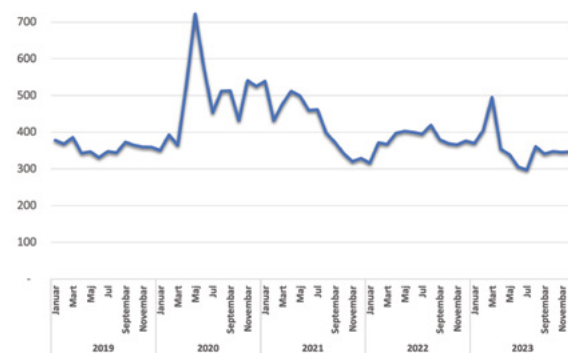
ili 1,8%. U isto vrijeme, broj nezaposlenih je značajno smanjivan i to na kraju perioda za 1.517 ili 20,4% u odnosu na početak, što ukazuje da nezaposlene osobe iz općine Novo Sarajevo su većinski pronalazili priliku za zaposlenje u drugim općinama. Detalji su prikazani na slici 23.

Broj korisnika novčanih naknada oscilirao je tokom 2019. godine, ali je zadržao opadajući trend sa 378 korisnika u januaru na 359 korisnika u decembru. Tokom pandemije, broj korisnika novčanih naknada je značajno porastao, dosegnuvši vrhunac od 722 korisnika u maju 2020. godine, najviše zbog povećane potrebe za socijalnom pomoći zbog gubitka poslova. Do kraja godine, broj korisnika novčanih naknada se smanjio na 525, što ukazuje na početak ekonomske stabilizacije. **Gledajući kraj 2023 sa početkom 2019. godine, broj korisnika novčane naknade se smanjio za 31 ili 8,2%.** Detalji su prikazani na slici 24.

Sa druge strane, broj korisnika zdravstvenog osiguranja također je pokazivao blago opadajući trend tokom 2019. godine, sa 6.028 u januaru na 5.670 u decembru. Tokom prvih mjeseci pandemije 2020. godine, broj korisnika zdravstvenog osiguranja je porastao, dosegnuvši vrhunac u maju sa 6.374 korisnika, zbog većeg broja osoba koje su prijavile na evidenciju nezaposlenih osoba zbog gubitka zaposlenja. **Do kraja godine, broj korisnika zdravstvenog osiguranja se stabilizirao na 6.228. Kada se gleda kraj 2023. sa početkom 2019. godine, broj korisnika zdravstvenog osiguranja se smanjio za 1.127 ili 18,7%.** Detalji su prikazani na slici 25.

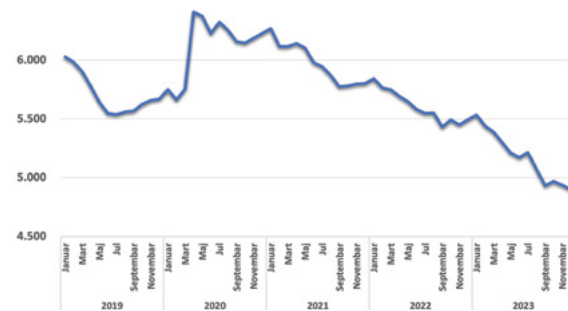
Izvor: Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo

Slika 24:
Broj korisnika novčanih naknada u općini Novo Sarajevo

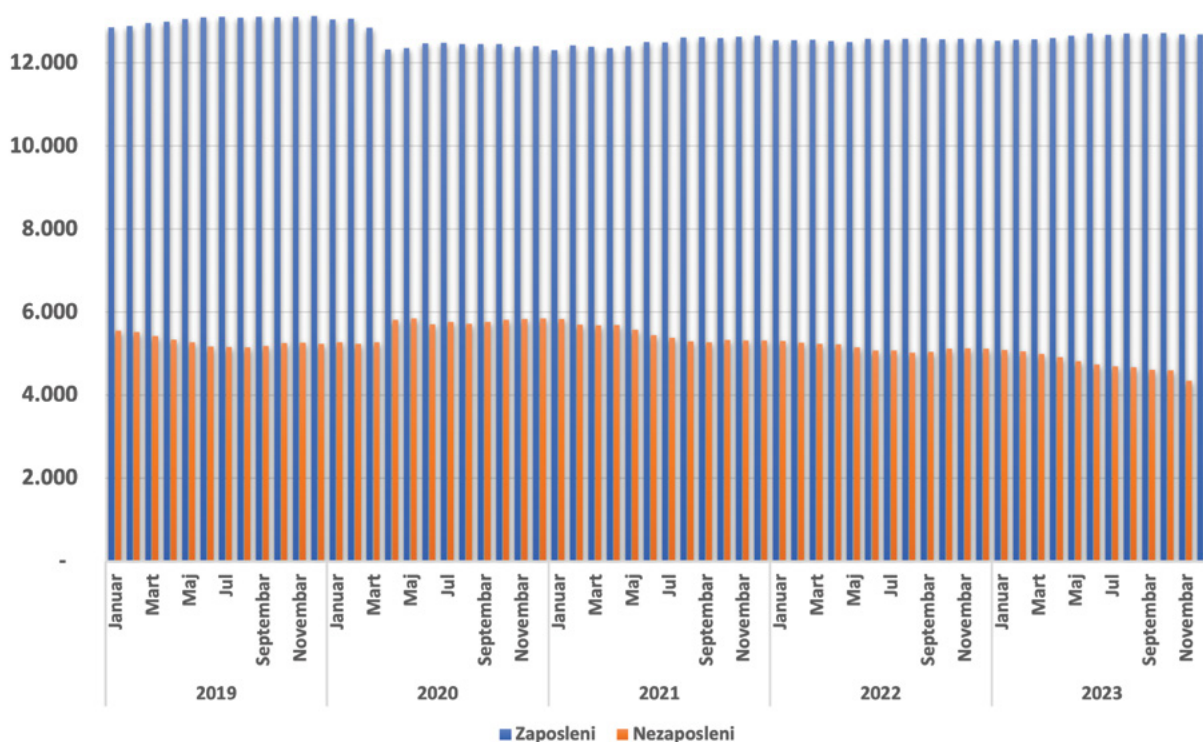
Izvor: Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo

Slika 25:
Broj korisnika zdravstvenog osiguranja u općini Novo Sarajevo

Izvor: Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo

Slika 26:
Kretanja zaposlenosti i nezaposlenosti u općini Stari Grad Sarajevo

Izvor: Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo

KRETANJA OSNOVNIH INDIKATORA TRŽIŠTA RADA U OPĆINI STARI GRAD SARAJEVO

Indikatori za općinu Stari Grad Sarajevo pokazuju da je ovo jedna od dvije općine gdje je broj zaposlenih osoba na kraju 2023. godine manji nego na početku 2019. godine. U 2019. godini, općina Stari Grad je imala relativno stabilan trend zaposlenosti. Broj zaposlenih je blago rastao, od 12.853 u januaru do 13.127 u decembru, što je ujedno i najveći nivo zaposlenosti koji je ova općina ikada imala. Broj nezaposlenih je smanjen tokom iste godine, sa 5.552 u januaru na 5.232 u decembru. Pandemija Covid-19 značajno je utjecala na tržište rada u općini Stari Grad tokom 2020. godine. Broj zaposlenih je varirao, počevši od 13.046 u januaru, pao je na 12.328 u aprilu zbog zatvaranja i restriktivnih mjera, a do kraja godine se stabilizirao na 12.403 u decembru, što pokazuje postepeni oporavak tržišta rada nakon početnog šoka pandemije.

Broj nezaposlenih je doživio značajne fluktuacije, dosegnuvši vrhunac u aprilu sa 5.813 nezaposlenih zbog velikog broja otpuštanja uslijed zatvaranja preduzeća. Do decembra, broj nezaposlenih se smanjio na 5.844. **Period oporavka od 2021. godine do kraja 2023. godine pokazuje da do stvarnog oporavka u vidu rasta zaposlenosti nije došlo u značajnijem obimu. Ako se posmatra kraj 2023. sa početkom 2019. godine, broj zaposlenih je bio manji za 170 (1,3%), a ako se gleda sa decembrom 2019. godine, kada je broj zaposlenih bio najviši, smanjenje zaposlenosti je iznosilo 444**

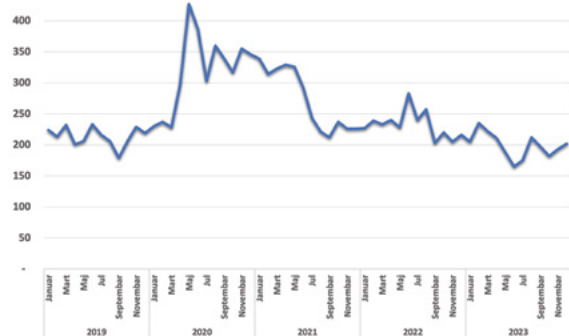
(3,4%). U istom periodu kraj 2023. u odnosu na početak 2019. godine, nezaposlenost je manja za 691 (17,3%), što pokazuje da je značajnije veći broj nezaposlenih radnika iz ove općine pronašao priliku za rad u drugim općinama. Detalji su prikazani na slici 26.

Broj korisnika novčanih naknada je blago oscilirao u 2019. godini, ali je pokazivao opadajući trend s početkom od 224 korisnika u januaru do 219 korisnika u decembru. Tokom pandemije Covid-19, broj korisnika novčanih naknada je značajno porastao, s 230 korisnika u januaru 2020. na vrhunac od 427 korisnika u maju, odražavajući povećanu potrebu za socijalnom pomoći uslijed gubitka poslova i smanjenih prihoda radnika. Do decembra, broj korisnika novčanih naknada se smanjio na 346, što ukazuje na početak ekonomske stabilizacije. **Na kraju 2023. godine u odnosu na početak 2019. godine, broj korisnika novčane naknade je smanjen za 22 ili 9,8%.** Detalji su prikazani na slici 27.

Broj korisnika zdravstvenog osiguranja također je pokazivao smanjenje u 2019. godini, sa 4.349 u januaru na 4.042 u decembru. Tokom pandemije, broj korisnika zdravstvenog osiguranja je pokazivao porast u prvoj polovini 2020. godine, dosegnuvši vrhunac od 4.632 u maju. Do kraja godine, broj korisnika se stabilizirao na 4.701 u decembru. **Period oporavka nakon pandemije također je pokazao opadajući trend u broju korisnika zdravstvenog osiguranja, tako da je na kraju 2023. godine u odnosu na početak 2019. godine broj korisnika smanjen za 661 ili 15,2%.** Detalji su prikazani na slici 28.

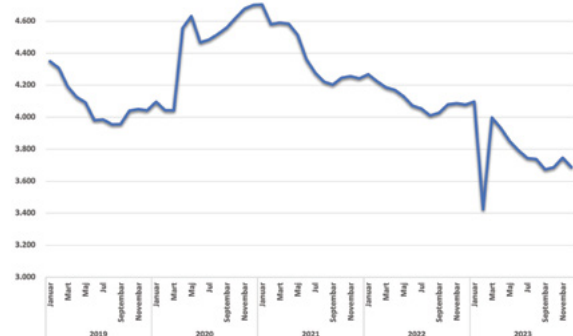

Slika 27:
Broj korisnika novčanih naknada u općini Stari Grad Sarajevo

Izvor: Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo

Slika 28:
Broj korisnika zdravstvenog osiguranja u općini Stari Grad Sarajevo

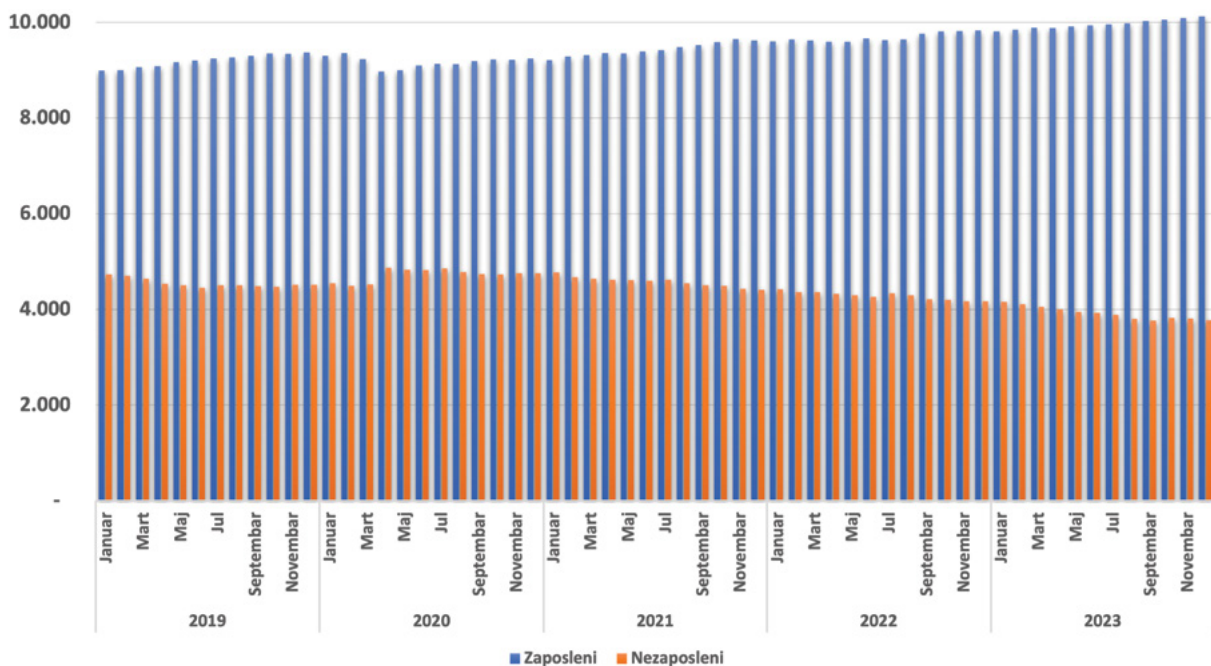
Izvor: Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo

KREĆANJA OSNOVNIH INDIKATORA TRŽIŠTA RADA U OPĆINI VOGOŠĆA

U 2019. godini, općina Vogošća zabilježila je relativno stabilne trendove zaposlenosti. Broj zaposlenih je postepeno rastao, počevši od 8.997 u januaru do 9.370 u decembru. Broj nezaposlenih je varirao tokom godine, ali je generalno ostao stabilan, smanjujući se sa 4.731 u januaru na 4.513 u decembru. Kao i drugim općinama, pandemija COVID-19 imala je značajan utjecaj na tržište rada u općini Vogošća tokom 2020. godine. Broj zaposlenih je varirao, počevši od 9.304 u januaru, padajući na 8.980 u aprilu zbog restriktivnih mjera i zatvaranja, ali se do kraja godine stabilizirao na 9.241 u decembru. Broj nezaposlenih je također varirao, dosegnuvši vrhunac u aprilu sa 4.874

nezaposlenih, što je rezultat privremenih otpuštanja zbog pandemijskih mjera. Do decembra, broj nezaposlenih se smanjio na 4.753, što pokazuje početak oporavka tržišta rada. Period oporavka nakon pandemije pokazao je mješovite trendove na tržištu rada od 2021. do 2023. godine. **Broj zaposlenih radnika je po prvi put u ovoj općini prešao 10.000 u septembru 2023. godine, dostižući vrhunac na samom kraju, u decembru, sa nivoom od 10.123 radnika. Uspoređujući ovaj podatak sa januarom 2019. godine, broj radnika je povećan za 1.126 ili 12,5%, dok je broj nezaposlenih smanjen za 956 ili 20,2%. U ovoj općini smanjenje nezaposlenosti je praćeno rastom zaposlenosti, te nije bilo značajnijih oscilacija, osim što je dio nezaposlenih radnika iz drugih općina pronašao svoju priliku za rad u ovoj lokalnoj zajednici.** Detalji su prikazani na slici 29.

Slika 29:
Kretanja zaposlenosti i nezaposlenosti u općini Vogošća

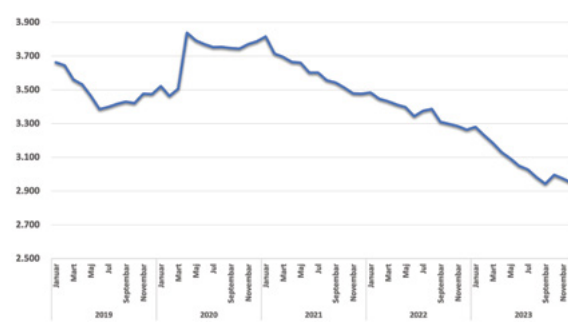
Izvor: Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo

Slika 30:
Broj korisnika novčanih naknada u općini Vogošća

Izvor: Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo

Slika 31:
Broj korisnika zdravstvenog osiguranja u općini Vogošća

Izvor: Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo

Broj korisnika novčanih naknada je oscilirao, ali je zadržao stabilan trend sa 173 korisnika u januaru na 185 korisnika u decembru 2019. godine. Tokom pandemije Covid-19, broj korisnika novčanih naknada značajno je porastao, dostignuvši vrhunac od 406 korisnika u maju 2020. godine, odražavajući povećanu potrebu za socijalnom pomoći zbog gubitka poslova. Do kraja godine, broj korisnika novčanih naknada se smanjio na 146, što ukazuje na početak ekonomske stabilizacije. Na kraju 2023. godine, u usporedbi sa januarom 2019. godine, broj korisnika novčane pomoći je povećan za 10 ili 5,7%. Detalji su prikazani na slici 30.

Broj korisnika zdravstvenog osiguranja također je pokazivao blage oscilacije u 2019. godini, sa 3.663 u januaru na 3.474 u decembru. Tokom prvih mjeseci pandemije, broj korisnika zdravstvenog osiguranja je porastao, dostignuvši vrhunac u aprilu 2020. godine sa 3.838 korisnika. Do kraja godine, broj korisnika zdravstvenog osiguranja stabilizirao se na 3.787. Period oporavka nakon pandemije također je pokazao blago smanjenje broja korisnika zdravstvenog osiguranja, sa 3.816 u januaru 2021. na 3.476 u decembru. **Kada se gleda kraj 2023. godine u odnosu na početak 2019. godine, broj korisnika je manji za 714 ili 19,5%, što pokazuje da je smanjenje broja nezaposlenih osoba pratilo trend smanjenja korisnika zdravstvenog osiguranja.** Detalji su prikazani na slici 31.

KREĆANJA OSNOVNIH INDIKATORA TRŽIŠTA RADA U OPĆINI TRNOVO

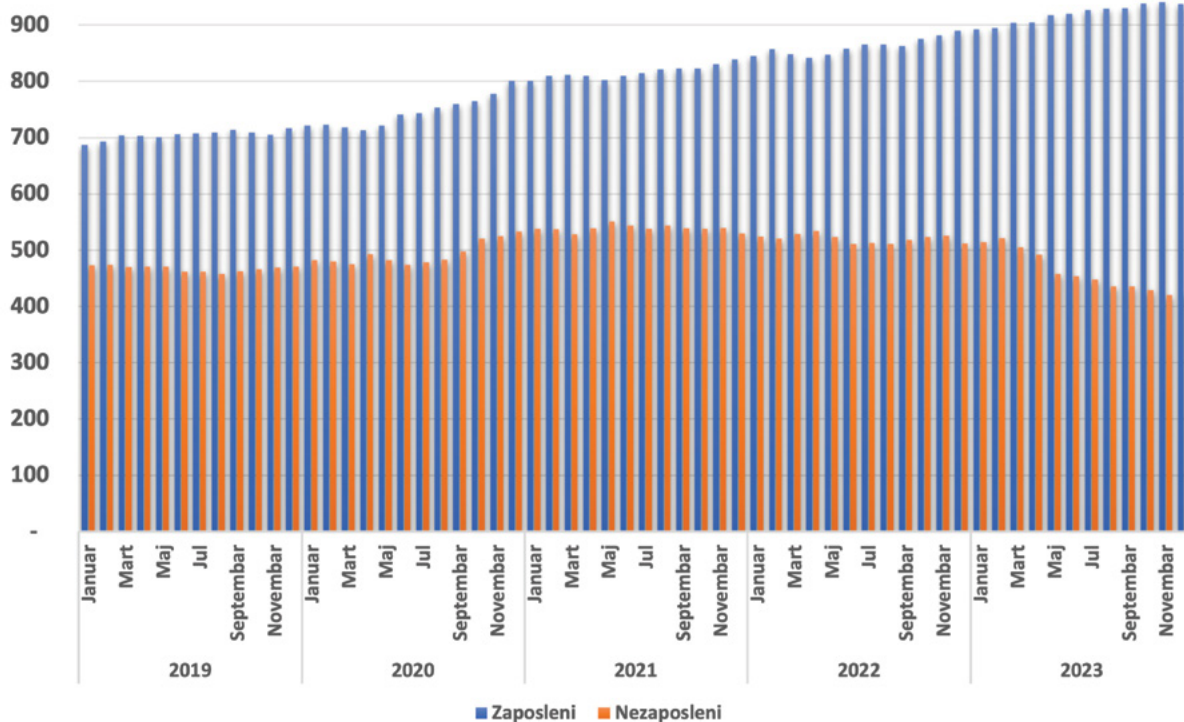
U općini Trnovo, u relativnoj usporedbi, tokom posmatranog perioda, došlo je do značajnog rasta zaposlenosti. Tokom 2019. godine broj zaposlenih varirao je između 687 u januaru i 716 u decembru, pokazujući blagi porast. Broj nezaposlenih također je bio relativno stabilan, krećući se od 473 u januaru do 471 u decembru. Interesatno je posmatrati da pandemija COVID-19 nije imala značajan utjecaj na tržište rada u općini Trnovo tokom 2020. godine. Broj zaposlenih varirao je tokom godine, s padom u aprilu na 713, ali je do kraja godine broj zaposlenih porastao na 801. Broj nezaposlenih također je varirao, sve do decembra dostižući nivo od 533. Period oporavka nakon pandemije pokazao je postepeni porast zaposlenosti od 2021. do 2023. godine. Broj zaposlenih

rastao je od 801 u januaru 2021. do 839 u decembru, a broj nezaposlenih varirao je sa opadajućim trendom prema kraju godine, smanjujući se sa 538 u januaru na 530 u decembru. **Ipak, kada se gleda kraj 2023. godine u odnosu na početak 2019. godine, broj zaposlenih je povećan za 250, što je povećanje od 36,4%, a broj nezaposlenih se smanjio za 48 ili 10,1%. Veće povećanje zaposlenosti u odnosu na smanjenje nezaposlenosti ukazuje da su nezaposleni radnici iz drugih općina uspjeli pronaći zaposlenje u ovoj općini.** Detalji su prikazani na slici 32.

Broj korisnika novčanih naknada bio je relativno stabilan, s prosjekom od oko 17 korisnika mjesečno u 2019. godini. Tokom pandemije COVID-19, broj korisnika novčanih naknada značajno je porastao, s 25 korisnika u aprilu do 31 korisnika u maju, što odražava povećanu potrebu za socijalnom pomoći zbog gubitka poslova. Period oporavka nakon pandemije pokazao je opadajući trend broja korisnika novčanih naknada, sa 36 korisnika u maju 2021. do 17 korisnika u decembru iste godine, što ukazuje na poboljšanje ekonomskih uvjeta i smanjenje potrebe za socijalnom pomoći. Korisnici novčanih naknada pokazali su stabilnost tokom 2022. godine, s blagim smanjenjem broja korisnika, a u 2023. godini, broj korisnika novčanih naknada ostao je stabilan. **Kada se gleda kraj 2023. godine u odnosu na početak 2019. godine, broj je smanjen za 6, što je zbog same veličine općine značajno smanjenje i to za 33,3%.** Detalji su prikazani na slici 33.

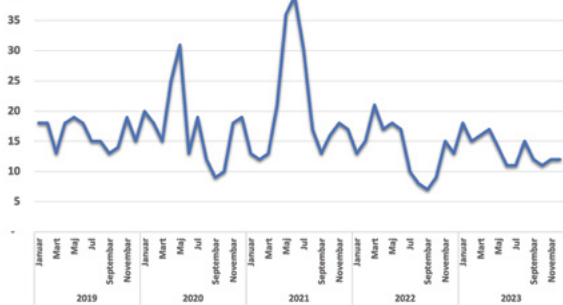
Slično, broj korisnika zdravstvenog osiguranja pokazao je blage oscilacije tokom 2019. godine, ali je ostao stabilan na prosjeku od oko 290 korisnika mjesečno. Tokom pandemije, broj korisnika zdravstvenog osiguranja porastao je u prvim mjesecima pandemije, dostignuvši vrhunac u aprilu 2020. godine sa 316 korisnika. Period oporavka nakon pandemije pokazao je stabilnost broja korisnika zdravstvenog osiguranja, s prosjekom od oko 344 korisnika mjesečno tokom 2021. godine. Tokom 2022. godine, trendovi su ostali stabilni, s blagim oscilacijama u broju korisnika zdravstvenog osiguranja, a u 2023. godini broj korisnika ostao je stabilan. **Na kraju 2023. godine u odnosu na početak 2019. godine, broj korisnika je manji za 1, što je u relativnim odnosima smanjenje za samo 0,4%.** Detalji su prikazani na slici 34.

Slika 32:
Kretanja zaposlenosti i nezaposlenosti u općini Trnovo

Izvor: Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo

Slika 33:
Broj korisnika novčanih naknada u općini Trnovo

Izvor: Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo

Slika 34:
Broj korisnika zdravstvenog osiguranja u općini Trnovo

Izvor: Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo

ANALIZA PROGRAMA SUFINANSIRANJA ZAPOŠLJAVANJA U KANTONU SARAJEVO OD 2019. DO 2023. GODINE

U periodu od 2019. do 2023. godine, Kanton Sarajevo je implementirao širok spektar programa sufinansiranja zapošljavanja s ciljem poboljšanja tržišta rada i smanjenja nezaposlenosti. Ovi programi su bili usmjereni na različite kategorije stanovništva, uključujući mlade nezaposlene osobe, žene, starije radnike, demobilisane borce, te članove porodica poginulih branilaca. Kroz različite ekonomske i društvene izazove, posebno pandemiju Covid-19, Kanton Sarajevo je nastojao osigurati stabilnost i podršku najugroženijim kategorijama, te stimulirati ekonomski rast i oporavak. Ovaj segment analize obuhvata pregled ključnih

programa, njihov utjecaj na zapošljavanje i nezaposlenost, te specifične inicijative prilagođene potrebama tržišta rada u svakom od analiziranih perioda.

U tabeli 5 urađen je zbirni prikaz planiranih i utrošenih sredstava za poticaj zapošljavanja u Kantonu Sarajevo za period 2019-2023., prema dostupnim i dostavljenim podacima Službe za zapošljavanje Kantona Sarajevo. U prvom dijelu tabele, napravljen je prikaz planiranih sredstava za poticaj zapošljavanja u Kantonu Sarajevo za navedeni period, kao i iznos utrošenih sredstava. Uspješnost realizacije varira od godine do godine, te se kreće od 47,1% u 2022. godini, do 173,9% u 2023. godini. Ova razlika se pojavljuje zbog utroška i realizacije programa jedne godine u narednoj godini. Ipak, kada se gleda prosjek pet godina

Tabela 5:
Pregled planiranih i utrošenih sredstava za poticaj zapošljavanja

GODINA	PLANIRANA SREDSTVA	REALIZOVANA SREDSTVA	USPJEŠNOST REALIZACIJE	PLANIRANO ZAPOŠLJAVANJE	REALIZOVANO ZAPOŠLJAVANJE	USPJEŠNOST REALIZACIJE	BROJ POSLODAVACA
2019	17.278.853	11.421.013	66,1%	3.198	1.751	55%	1.373
2020	10.898.934	13.691.245	125,6%	1.516	1.437	95%	941
2021	17.953.765	15.815.828	88,1%	2.122	1.141	54%	389
2022	20.412.197	9.618.558	47,1%	2.197	1.544	70%	1.202
2023	6.953.778	12.089.583	173,9%	1.139	2.265	199%	1.639
UKUPNO	73.497.527	62.636.227	85,2%	10.172	8.138	80%	

Izvor: Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo

uspješnost realizacije mjerena utroškom sredstava se kreće u nivou od 85,2%.

U drugom dijelu tabele, prikazani su podaci vezano za planirani nivo zapošljavanja kroz programe poticaja, te ukupni broj realizovanih zapošljavanja kao rezultat tih poticaja. Uspješnost realizacije mjerena omjerom planiranih i realiziranih zapošljavanja kreće se od 54% u 2021. godini do 199% u 2023. godini. Slično kao i sa podacima vezano za planirana i iskorištena sredstva, u par godina je zaposleno više osoba nego je planirano, upravo kao rezultat prenosa tih sredstava. Slično kao i u prethodnom slučaju, kada se gleda prosjek, uspješnost realizacije realiziranog zapošljavanja u odnosu na planirano je 80%.

Bitno je naglasiti da u dostavljenim podacima Službe za zapošljavanje nisu navedeni efekti zapošljavanja po definisanim programima, tako da nije moguće donijeti zaključak, da li je neki program efikasniji u odnosu na drugi, te kakvi su stvarni efekti zapošljavanja kroz navedene programe poticaja nakon proteka perioda za koji je predviđena podrška od strane Službe za zapošljavanje Kantona Sarajevo.

U nastavku će biti prikazani podaci prema svakoj godini i programima koji su predviđeni.

Tokom 2019. godine, Kanton Sarajevo je predvidio kroz programe sufinansiranja zapošljavanje s ukupnim očekivanim brojem zaposlenih od 3.108 osoba i ukupnim izdvojenim iznosom od 17.278.853 KM. U odnosu na predviđeni nivo, realizovano je 11.421.013 KM, što predstavlja 66,1% od planiranih sredstava, dok je zaposleno 1.751 radnika ili 55%. Tokom realizacije ovog programa, Službi za zapošljavanje se ukupno prijavilo 1.373 poslodavaca, što spram realizovanog broja zapošljavanja predstavlja 1,3 zaposlena radnika u prosjeku po jednom poslodavcu.

Prema planu, tokom 2019. godine, predviđeni su bili sljedeći programi za zapošljavanje:

- **Program javnih radova** za zapošljavanje 600 osoba s ukupnim izdvojenim sredstvima od 1.059.600 KM. Program je imao za cilj angažovanje nezaposlenih osoba u projektima koji su poboljšavali lokalnu infrastrukturu i usluge.

- **Program sufinansiranja zapošljavanja "Posao za sve"** za zapošljavanje 530 osoba uz izdvojena sredstva od 4.008.000 KM. Fokus ovog programa bio je na pružanju podrške poslodavcima kako bi zaposlili nezaposlene osobe kroz subvencije i olakšice.
- **Programi za šehidske porodice i porodice poginulih branilaca** u okviru kojeg je bilo planirano zaposlenje za 148 osoba, a izdvojena sredstva su iznosila 1.464.800 KM. Program je bio usmjeren na podršku najugroženijim kategorijama stanovništva, pružajući im priliku za zaposlenje i ekonomsko osnaživanje.
- **Program sufinansiranja samozapošljavanja** u sklopu kojeg je bilo planirano zapošljavanje 230 osoba uz izdvojena sredstva od 2.088.400 KM. Program je poticao nezaposlene osobe na pokretanje vlastitih biznisa.

Pored ovih programa, Kanton Sarajevo je također predvidio implementaciju specifičnih programa za demobilisane borce i članove porodica poginulih branilaca. U okviru ovih programa, bilo je predviđeno zaposlenje za 148 osoba iz šehidskih porodica i porodica poginulih branilaca, uz izdvojena sredstva od 1.464.800 KM.

Pandemija COVID-19 donijela je značajne izazove, ali je Kanton Sarajevo nastavio s implementacijom programa sufinansiranja zapošljavanja. U 2020. godini, ukupno je bilo planirano zapošljavanje 1.516 osoba uz iznos od 10.898.934 KM. Ipak, obzirom da je u pitanju bila pandemijska godina, realizovana su sredstva u iznosu od 13.691.245 KM, što predstavlja 125,6% od iznosa predviđenih sredstava. Ovaj iznos je dijelom rezultat isplata i realizacije sredstava iz prethodnih godina. Ipak, iako je uspješnost realizacije poticaja bila veća od planirane, uspješnost realizacije broja radnika je bila nešto manja, tako da je zaposleno kroz predviđene programe 1.437 radnika, što čini 95% od planiranog nivoa. U ovoj godini, ukupno se prijavio 941 poslodavac, te je na osnovu toga zaposlen 1,5 radnika po prijavljenom poslodavcu. Ključni planirani programi u ovoj godini su bili:

- **Program sufinansiranja zapošljavanja "Posao za sve"** u okviru kojeg je planirano zaposlenje za

529 osoba, uz izdvojena sredstva koja su iznosila 5.086.934 KM. Program je bio prilagođen uslovima pandemije, pružajući podršku poslodavcima kako bi zadržali radnike i održali poslovanje.

- **Program sufinansiranja zapošljavanja pripravnika sa VSS** koji je uključivao podršku za 189 zaposlenih uz izdvojena sredstva od 1.814.400 KM. Cilj programa bio je pružiti priliku mladim osobama sa visokom stručnom spremom da steknu radno iskustvo i započnu karijeru.
- **Program sufinansiranja zapošljavanja vatrogasaca pripravnika** koji je predvidio zapošljavanje 40 osoba s izdvojenim sredstvima od 192.000 KM. Program je bio usmjeren na jačanje kapaciteta vatrogasnih službi i pružanje podrške mladim vatrogascima.

Pandemija COVID-19 značajno je utjecala na tržište rada u Kantonu Sarajevo. Broj zaposlenih je varirao, počevši od 142.637 u januaru, pao je na 137.043 u aprilu zbog zatvaranja i restriktivnih mjera, ali se do kraja godine stabilizirao na 139.259 u decembru, što ukazuje na postepeni oporavak tržišta rada nakon početnog šoka pandemije. Broj nezaposlenih je također varirao, dosegnuvši vrhunac u maju sa nivoom od 64.036, što je rezultat velikog broja otpuštanja zbog zatvaranja preduzeća. Do decembra, broj nezaposlenih se smanjio na nivo od 63.496, što pokazuje početak oporavka tržišta rada. Programi sufinansiranja pomogli su u djelimičnoj stabilizaciji tržišta rada i ublažavanju negativnih efekata pandemije.

U 2021. godini, godini snažnijeg oporavka nakon pandemije Covid-19, Kanton Sarajevo je pojačao napore u sufinansiranju zapošljavanja, planirajući zapošljavanje 2.112 osoba uz iznos od 17.953.765 KM. Od navedenog iznosa, u ovoj godini je realizovano 15.815.828 KM, što čini uspješnost realizacije od 88,1%. Ipak, gledajući broj zaposlenih radnika u odnosu na predviđeni broj, realizacija je bila u nivo od 54% ili 1.141 zaposleni radnik. U ovoj godini broj prijavljenih poslodavaca je bio najmanji i iznosio je 389, što u prosjeku znači da je 2,9 radnika zaposleno po poslodavcu. Glavni programi su uključivali:

- **Program sufinansiranja zapošljavanja šehidskih porodica i porodica poginulih boraca - branitelja "Vaučer za posao"** koji je predvidio zapošljavanje 266 osoba uz izdvojena sredstva od 5.215.200 KM.
- **Program sufinansiranja zapošljavanja pripravnika VSS kod poslodavaca sa većinskim privatnim vlasništvom** u okviru kojeg je planirano zaposlenje za 105 osoba uz izdvojena sredstva od 1.008.000 KM. Program je pružao podršku privatnim poslodavcima da zaposle pripravnike sa visokom stručnom spremom.
- **Program sufinansiranja zapošljavanja žena "40+"** koji je predvidio zapošljavanje 144 žene uz izdvojena sredstva od 1.382.400 KM. Program je bio usmjeren

na zapošljavanje žena starijih od 40 godina koje su bile nezaposlene duže vrijeme.

Pored općih programa, Kanton Sarajevo je 2021. godine implementirao i specifične programe za demobilisane borce i članove porodica poginulih boraca:

- **Program sufinansiranja samozapošljavanja šehidskih porodica i porodica poginulih boraca - branitelja** koji je omogućio zapošljavanje 9 osoba uz izdvojena sredstva od 90.000 KM.
- **Program sufinansiranja zapošljavanja demobilisanih boraca - branitelja u komunalnoj privredi** za zapošljavanje 71 osobe uz izdvojena sredstva od 681.600 KM.

Kada je u pitanju 2022. godina, ukupno je planirano zapošljavanje 2.197 osoba kroz različite programe zapošljavanja uz ukupni iznos od 20.412.197 KM. Od navedenog iznosa, prema podacima koji su dostavljeni od Službe za zapošljavanje Kantona Sarajevo, realizovano je 9.618.558 KM, što predstavlja 47,1% planiranih sredstava. Ako se gleda broj radnika koji je zaposlen, kao rezultat poticaja, on je iznosio 1.544, što je 70% od predviđenog nivoa zapošljavanja. U ovoj godini, na programe zapošljavanja prijavilo se ukupno 1.202 poslodavca, tako da je u prosjeku broj zaposlenih radnika po poslodavcu iznosi 1,3. U ovoj godini, ključni programi su uključivali:

- **Program sufinansiranja zapošljavanja "Posao za sve"** gdje je u okviru ovog programa planirano zaposlenje 385 osoba uz izdvojena sredstva od 2.313.163 KM. Program je nastavio pružati podršku poslodavcima i nezaposlenima kroz subvencije i olakšice.
- **Program sufinansiranja zapošljavanja šehidskih porodica i porodica poginulih boraca - branitelja "Vaučer za posao"** koji je omogućio priliku za zapošljavanje 80 osoba uz izdvojena sredstva od 1.680.000 KM.
- **Program sufinansiranja zapošljavanja pripravnika VSS kod poslodavaca sa većinskim privatnim vlasništvom** u okviru kojeg je planirano zapošljavanje 100 osoba uz izdvojena sredstva od 1.200.000 KM. Program je pružao priliku mladim osobama sa visokom stručnom spremom da steknu radno iskustvo i započnu karijeru.
- **Program sufinansiranja zapošljavanja maloljetnih demobilisanih boraca, ratnih vojnih invalida i članova njihovih porodica** za zapošljavanje 35 osoba uz izdvojena sredstva od 840.000 KM.

U posljednjoj godini iz ovog pregleda i to 2023. godini, planirano je zapošljavanje 1.139 osoba uz ukupni iznos od 6.953.778 KM. Iako je planirani iznos bio dosta manji u odnosu na prethodne godine, a čak više nego tri puta manji u odnosu na 2022. godinu, uspješnost realizacije je bila

i veća jer su utrošena veća sredstva od planiranih, dijelom i zbog realizacije i aktivacije sredstava iz prethodnih godina, čineći tako uspješnost realizacije 173,9% ili 12.089.583 KM. Kada se gleda uspješnost realizacije u dijelu zaposlenih radnika, ona je iznosila 199%, što pokazuje da je broj zaposlenih radnika bio duplo veći u odnosu na planirano zapošljavanje i iznosio je 2.265. Broj poslodavaca koji su bili uključeni u ove programe je također bio veći i iznosio je 1.639, što u konačnici čini 1,4 zaposlena radnika po poslodavcu. Glavni programi za ovu godinu su predviđeni u sljedećem nivou:

- **Program sufinansiranja zapošljavanja mladih nezaposlenih osoba do 35 godina za zapošljavanje 100 osoba** uz izdvojena sredstva od 1.840.000 KM. Program je bio usmjeren na pružanje podrške mladim nezaposlenim osobama kako bi se lakše integrirali na tržište rada.
- **Program sufinansiranja zapošljavanja nezaposlenih osoba starijih od 50 godina** u okviru kojeg je planirano zaposlenje za 100 osoba uz izdvojena sredstva od 1.200.000 KM. Program je pružao podršku starijim nezaposlenim osobama, omogućavajući im da se vrate na tržište rada.
- **Program sufinansiranja zapošljavanja nezaposlenih žena starijih od 40 godina** za zapošljavanje 100 žena uz izdvojena sredstva od 1.200.000 KM. Program je bio usmjeren na podršku zapošljavanju žena starijih od 40 godina koje su bile nezaposlene duže vrijeme.

Generalno govoreći, u periodu od 2019. do 2023. godine, Kanton Sarajevo je kumulativno izdvojio 73.497.527 KM za programe sufinansiranja zapošljavanja, sa planom zapošljavanja 10.072 osoba. Prosječni trošak po zaposlenoj osobi iznosio je približno 7.294 KM. Od ovog planiranog iznosa, realizovano je 62.636.227 KM, uz zapošljavanje 8.138 radnika, što čini uspješnost programa zapošljavanja od 80%. Kada se gleda prosječni trošak po zaposlenoj osobi, on odstupa od planirane vrijednosti i iznosio je 7.696 KM, što dovodi do zaključka da je većina realiziranih programa bila usmjerena prema nezaposlenim osobama više stručne spreme, čije su plate nešto više u odnosu na druge radnike niže stručne spreme. Da su programi zapošljavanja realizovani u cijelosti, ovaj ostvareni trošak po radniku bi bio vjerovatno niži i približan planiranom nivou.

Kako bi se u konačnici prikazali stvarni efekti programa zapošljavanja, u tabeli 6 je prikazana modifikacija podataka iz tabele 5, gdje su prve dvije kolone tabele 6 prenesene iz tabele 5, ali uz dodate statističke podatke stvarnog smanjenja nezaposlenosti u Kantonu Sarajevo, te razlika između stvarnog smanjenja nezaposlenosti u toku jedne godine i realizovanog zapošljavanja. Podaci o kretanjima nezaposlenosti su uzeti za period decembar – januar jedne godine.

Tabela 6:
Odnosi između planiranog i realizovanog zapošljavanja

GODINA	PLANIRANO ZAPOŠLJAVANJE	REALIZOVANO ZAPOŠLJAVANJE	SMANJENJE NEZAPOSLENOSTI	RAZLIKA
2019	3.198	1.751	4.178	2.427
2020	1.516	1.437	- 3.378	- 4.815
2021	2.122	1.141	4.107	2.966
2022	2.197	1.544	2.988	1.444
2023	1.139	2.265	2.781	516
UKUPNO	10.172	8.138		

Izvor: Kreacija autora na osnovu statističkih podataka

Iz navedene tabele se može vidjeti da je doprinos programa zapošljavanja stvarnom smanjenju nezaposlenosti varirao po godinama, gdje je najmanji doprinos bio u 2021. godini, kada je razlika ujedno bila i najveća i to 2.966, što predstavlja 27,8%. Dijelom se ovako velika razlika može objasniti zbog same prirode oporavka nakon pandemije Covid-19, kada su preduzeća imala potrebu za zapošljavanjem radnika koji su izgubili posao početkom 2020. godine.

U kontekstu pandemije Covid-19 iz 2020. godine, može se vidjeti da bi bez poticaja zapošljavanja, stvarni nivo nezaposlenosti bio i veći, tako da su programi zapošljavanja tokom ove godine uspjeli ublažiti broj nezaposlenih osoba na kraju 2020. godine, koji bi bio i veći bez ovih programa i kretao bi se na nivou od 4.815, što bi predstavljalo povećanje nezaposlenosti. Zbog toga se pojavljuje i negativni znak u razlici za ovu godinu.

Najveći pozitivni efekti su i doprinos smanjenju nezaposlenosti. Desili su se u 2023. godini, kada je doprinos programa iznosio 81,4%, a što je ujedno dovelo do najmanje razlike koja je iznosila 516. U ostalim godinama, uspješnost realizacije programa se kretala u rasponu od 40 do 50%.

Generalni zaključak koji se može izvesti jeste da su programi zapošljavanja imali određene pozitivne efekte na smanjenje nezaposlenosti u svakoj godini, te da su efekti bili različiti prema godinama, ali da se uspješnost u nekoliko godina kretala u rangu 40-50%, uz par izuzetaka tokom trajanja pandemije Covid-19 i faze oporavka, kada je došlo do prirodne potražnje za radnicima i većeg smanjenja nezaposlenosti.

5.

ZAKLJUČCI

- Broj zaposlenih kontinuirano je rastao tokom cijele godine, dok je broj nezaposlenih opadao, što je ukazivalo na pozitivan trend prije pandemije COVID-19. U januaru 2019. godine broj zaposlenih bio je 139.275, dok je broj nezaposlenih bio 62.225. Do decembra 2019. godine broj zaposlenih je narastao na 143.453, dok je broj nezaposlenih pao na 58.746.
- Tokom prvih mjeseci pandemije Covid-19 zabilježen je značajan pad zaposlenosti i porast nezaposlenosti. U aprilu 2020. godine broj zaposlenih je pao na 137.043, dok je broj nezaposlenih porastao na 63.296.
- Do decembra 2020. godine broj zaposlenih se donekle oporavio na 139.259, ali je i dalje bio niži nego u januaru iste godine. Broj nezaposlenih je ostao visok sa 63.496.
- U 2021. godini broj zaposlenih kontinuirano je rastao, dosegnuvši 143.366 u decembru. Broj nezaposlenih opadao je smanjivši se sa 63.339 u januaru na 57.965 u decembru.
- U 2022. i 2023. godini broj zaposlenih nastavio je rasti dostigavši 148.133 u decembru 2023., dok je broj nezaposlenih pao na 51.987.
- U decembru 2023. godine broj zaposlenih bio je veći za 8.858 u odnosu na januar 2019. godine, dok je broj nezaposlenih smanjen za 10.238.
- U 2019. godini planirano je zapošljavanje 3.108 osoba uz izdvojenih 17.278.853 KM kroz različite programe, a realizovano je 11.421.013 KM, što predstavlja 66,1% od planiranih sredstava, dok je zaposleno 1.751 radnika ili 55%.
- Tokom 2020. godine, i pored pandemije, nastavljeno je sa programima sufinansiranja zapošljavanja, planirajući zapošljavanje 1.516 osoba uz iznos od 10.898.934 KM. Obzirom da je u pitanju bila pandemijska godina, realizovana su sredstva u iznosu od 13.691.245 KM, što predstavlja 125,6% od iznosa predviđenih sredstava. Ovaj iznos je dijelom rezultat isplata i realizacije sredstava iz prethodnih godina. Uspješnost realizacije sredstava je bila nešto manja, tako da je zaposleno kroz predviđene programe 1.437 radnika, što čini 95% od planiranog nivoa.
- U 2021. godini, pojačani su napori u sufinansiranju zapošljavanja sa planiranim zapošljavanjem 2.112 osoba uz iznos od 17.953.765 KM. Od navedenih planova, realizovano 15.815.828 KM, što čini uspješnost realizacije od 88,1%, dok je zaposlen 1.141 radnik, tako da je realizacija iznosila 54%.
- Tokom 2022. godine planirano je zapošljavanje 2.197 osoba uz ukupni iznos od 20.412.197 KM, dok je realizovano 9.618.558 KM, što predstavlja 47,1% planiranih sredstava. Broj zaposlenih radnika kroz programe poticaja iznosio je 1.544, što predstavlja 70% od predviđenog nivoa zapošljavanja.
- Za 2023. godinu planirano je zapošljavanje 1.139 osoba uz iznos od 6.953.778 KM, fokusirajući se na mlade nezaposlene osobe do 35 godina starosti, osobe starije od 50 godina te žene starije od 40 godina. Realizacija je iznosila 12.089.583 KM što predstavlja uspješnost realizacije 173,9%. Broj zaposlenih radnika bio duplo veći u odnosu na planirano zapošljavanje i iznosio je 2.265 ili 199%.
- Broj zaposlenih u ovoj **općini Centar** je blago varirao, sa stabilnim rastom zaposlenosti u 2019. godini. Pandemija COVID-19 značajno je uticala na tržište rada u ovoj općini, uz pad zaposlenosti i porast nezaposlenosti. Tokom perioda oporavka, tržište rada se stabilizovalo, **ali broj zaposlenih nije dostigao nivo iz 2019. godine.**
- **Općina Hadžići** je zabilježila značajan rast zaposlenosti tokom perioda oporavka. Broj zaposlenih je kontinuirano rastao, dok je broj nezaposlenih opadao. Do decembra 2023. godine broj zaposlenih povećao se za 969, dok je broj nezaposlenih smanjen za 980.
- **Općina Ilidža** pokazala je najveće povećanje zaposlenosti sa 2.259 novih zaposlenih radnika. Broj nezaposlenih je također opao, uz povećanje zaposlenosti iz drugih općina ili kantona.

- **U općini Novi Grad Sarajevo** zabilježen je značajan rast zaposlenosti, sa povećanjem od 3.262 zaposlenih do kraja 2023. godine. Broj nezaposlenih je smanjen za 2.732.
- Broj zaposlenih u općini Novo Sarajevo blago je rastao tokom 2019. godine, ali pandemija Covid-19 ostavila je dugoročne posljedice. Tokom perioda oporavka, broj zaposlenih je blago rastao, dok je broj nezaposlenih smanjen.
- **U općini Stari Grad došlo je do** pada zaposlenosti tokom cijelog perioda. Broj zaposlenih je smanjen, dok je broj nezaposlenih opao što ukazuje na to da su nezaposleni radnici našli priliku za rad u drugim općinama.
- **Općina Trnovo** pokazuje značajan rast zaposlenosti tokom perioda 2019-2023. Broj zaposlenih se povećao za 250, dok je broj nezaposlenih opao za 48. Pandemija nije imala značajan uticaj na tržište rada u ovoj općini.
- **Općina Vogošća** pokazala je stabilan rast zaposlenosti. Tokom pandemije, broj zaposlenih je blago opao, ali se brzo oporavio. Na kraju 2023. godine broj zaposlenih povećao se za 1.126, dok je broj nezaposlenih smanjen za 956.
- Tokom pandemije COVID-19, broj korisnika novčanih naknada i zdravstvenog osiguranja značajno je porastao.
- Broj korisnika novčanih naknada varirao je tokom 2019. godine, dok je tokom pandemije značajno porastao. Do kraja 2020. godine broj korisnika novčanih naknada se smanjio, ali je i dalje bio viši nego prije pandemije.
- Nezaposlenost je varirala prema nivou stručne spreme, pri čemu su najviše pogođene osobe sa srednjom stručnom spremom i nekvalifikovani radnici.
- Tokom perioda prije pandemije, nezaposlenost se smanjivala u svim kategorijama stručne spreme. Međutim, pandemija je dovela do naglog porasta nezaposlenosti, posebno među osobama sa srednjom stručnom spremom i nekvalifikovanim radnicima.

6.

PRIJEDLOZI ZA UNAPREĐENJE STANJA

- Programi zapošljavanja mladih i žena pokazali su pozitivne rezultate, ali nezaposlenost u ovim kategorijama i dalje je visoka. Preporučuje se implementirati specifične programe za zapošljavanje mladih i žena, osigurati mentorstvo i podršku za mlade poduzetnike i žene poduzetnice te poticati poslodavce na zapošljavanje ovih grupa putem poreznih olakšica i drugih podsticaja.
- Programi samozapošljavanja su pokazali dobre rezultate, ali je potrebno dodatno osnažiti podršku kroz subvencije, obuke i savjetovanje. Preporučuje se pružiti dodatnu podršku za samozapošljavanje, osigurati pristup finansijskim sredstvima za start-up poduzeća i poduzetnike te promovirati poduzetništvo kao održivu alternativu tradicionalnom zapošljavanju.
- Dosadašnji programi sufinansiranja pokazali su da postoji potreba za većom podrškom za marginalizirane grupe poput osoba sa invaliditetom, starijih radnika i dugotrajno nezaposlenih. Preporučuje se razviti specifične programe zapošljavanja za ove grupe, osigurati inkluzivnost i prilagoditi ih specifičnim potrebama, te promovirati inkluzivno zapošljavanje među poslodavcima.
- Preporučuje se unaprijediti fizičku i digitalnu infrastrukturu za zapošljavanje, uvesti nove tehnologije i alate za praćenje i evaluaciju tržišta rada.
- Preporučuje se potaknuti veće uključivanje privatnog sektora u programe zapošljavanja kroz partnerstva i saradnju, te osigurati da privatni sektor bude aktivni sudionik u razvoju i implementaciji politika zapošljavanja.
- Nedostatak sistematičnog praćenja i evaluacije programa zapošljavanja smanjuje mogućnost poboljšanja ovih programa. Preporučuje se uspostaviti sistem redovnog praćenja i evaluacije programa zapošljavanja, koristiti podatke iz evaluacija za kontinuirano unapređenje programa te osigurati transparentnost i dostupnost informacija o rezultatima javnosti.
- Nedostatak informacija i edukacije o dostupnim programima zapošljavanja smanjuje mogućnost njihovog korištenja. Preporučuje se organizirati kampanje podizanja svijesti, pružiti edukaciju nezaposlenim osobama o njihovim pravima i mogućnostima te osigurati da informacije budu dostupne i lako razumljive za sve korisnike.
- Digitalna transformacija može značajno poboljšati efikasnost tržišta rada. Preporučuje se poticati digitalnu transformaciju tržišta rada kroz ulaganja u tehnologiju i inovacije, osigurati pristup obukama za sticanje digitalnih vještina te promovirati upotrebu digitalnih alata i platformi za traženje posla i zapošljavanje.

7.

DODATAK - REZULTATI ANKETNOG ISTRAŽIVANJA

U sklopu šire analize Programa zapošljavanja u Kantonu Sarajevo, sprovedeno je istraživanje putem anketnog upitnika koje je osmišljeno kao eksplorativno istraživanje kako bismo stekli uvid u stanje nezaposlenosti i percepcije nezaposlenih osoba o dostupnim programima zapošljavanja. Ovaj oblik istraživanja omogućava početno istraživanje teme bez namjere da se donosu konačni zaključci, već da se identifikuju ključna pitanja koja zahtijevaju daljnju analizu.

Istraživanje je provedeno tokom maja i juna 2024. godine, a obuhvatilo je 66 nezaposlenih osoba iz različitih općina Kantona Sarajevo. Uzorak je prikupljen u saradnji sa Službama za zapošljavanje koje su pružile podršku u distribuciji upitnika među nezaposlenim osobama u svojim evidencijama. Iako je uzorak relativno mali, smatra se da pruža značajan uvid u ključne aspekte problema nezaposlenosti i percepcije programa zapošljavanja, što može poslužiti kao temelj za daljnja i šira istraživanja na ovu temu.

Važno je naglasiti da su rezultati istraživanja indikativni i da nisu nužno reprezentativni za cijelu populaciju nezaposlenih osoba u Kantonu Sarajevo. Međutim, podaci dobiveni ovim istraživanjem pružaju korisne uvide koji mogu pomoći u razumijevanju trenutnog stanja i identifikaciji potencijalnih smjerova za poboljšanje programa zapošljavanja. Nadalje, rezultati istraživanja mogu poslužiti kao osnov za razvoj novih strategija i politika usmjerenih na unapređenje zapošljivosti i podršku nezaposlenim osobama u Kantonu Sarajevo.

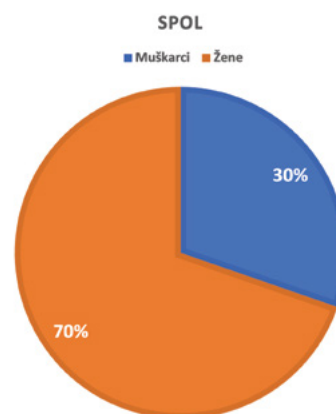
Ovo istraživanje predstavlja prvi korak u procesu dublje analize i razumijevanja izazova s kojima se suočavaju nezaposlene osobe, kao i efikasnosti postojećih programa zapošljavanja. S obzirom na ograničeni uzorak, daljnja istraživanja koja uključuju veći broj učesnika i koja pokrivaju duži vremenski period će biti neophodna kako bi se dobila sveobuhvatnija slika i osigurale temeljnije preporuke za kreatore politika.

Prvo pitanje istraživanja prikazano na slici 35, odnosilo se na spolnu strukturu ispitanika, što je omogućilo uvid u rodnu zastupljenost među nezaposlenim osobama koje su učestvovala u anketi. Od ukupno 66 ispitanika, većina su bile žene, njih 46, što čini 70% ukupnog uzorka. Nasuprot tome, muškarci su činili manji dio uzorka, ukupno 20 ispitanika, što predstavlja 30%, što ukazuje na veći udio nezaposlenih žena u Kantonu Sarajevo koji su bili obuhvaćeni ovim istraživanjem. Ovaj disbalans može reflektirati stvarnu

situaciju na tržištu rada, gdje žene mogu biti suočene s većim izazovima u pronalaženju zaposlenja, ili može biti posljedica specifične strukture uzorka.

Iako je uzorak relativno mali, ovi rezultati otvaraju važna pitanja o rodnoj nejednakosti u zapošljavanju i ukazuju na potrebu daljnjih istraživanja kako bi se bolje razumjele prepreke s kojima se žene suočavaju na tržištu rada, kao i mjere koje bi mogle pomoći u njihovom prevazilaženju.

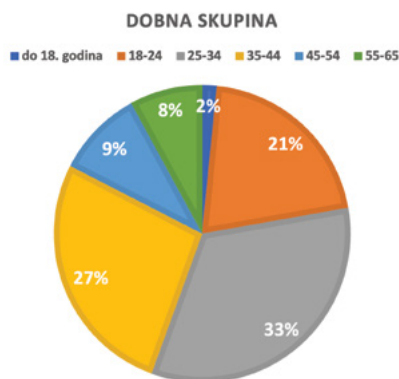
Slika 35:
Podjela prema spolu

Izvor: Kreacija autora na osnovu provedenog primarnog istraživanja

Drugo pitanje istraživanja prikazano na slici 36, ispitalo je dobnu strukturu nezaposlenih osoba koje su učestvovala u anketi. Najveći broj ispitanika, njih 21, pripada dobnoj skupini od 25 do 34 godine, što čini najzastupljeniju dobnu kategoriju sa 32% ukupnog uzorka. Slijede ispitanici u dobi od 35 do 44 godine, kojih je 17, odnosno 26% uzorka. Mlađe osobe, u dobi od 18 do 24 godine, također su značajno zastupljene, sa 13 ispitanika (20%). Manje je zastupljena starija populacija, sa 6 ispitanika (9%) u dobnoj skupini od 45 do 54 godine i 5 ispitanika (8%) u dobnoj skupini od 55 do 65 godina. Najmanje je bilo ispitanika mlađih od 18 godina, samo 1 osoba, što čini 2% uzorka. Ovi podaci pokazuju da su najveće skupine nezaposlenih u uzorku bile mlade osobe u ranoj i srednjoj odrasloj dobi. Također, manji broj starijih ispitanika može reflektirati veće poteškoće u pronalaženju zaposlenja u kasnijoj fazi karijere ili nedostatak aktivnog traženja posla u ovoj dobnoj skupini.

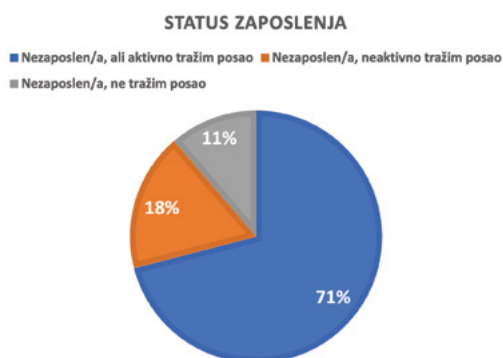
Slika 36:
Prikaz prema dobnoj skupini

Izvor: Kreacija autora na osnovu provedenog primarnog istraživanja

Treće pitanje istraživanja prikazano na slici 37, fokusiralo se na trenutni status zaposlenja nezaposlenih ispitanika, s ciljem da se dobije jasnija slika o njihovoj angažiranosti u traženju posla. Rezultati pokazuju da je većina ispitanika, njih 44 (67%), nezaposlena, ali aktivno traži posao, što ukazuje na visoku motivaciju ove skupine da pronađe zaposlenje. Ova činjenica je značajna jer sugerira da postojeći programi zapošljavanja mogu imati veliki utjecaj na ovu grupu, pod uslovom da su prilagođeni njihovim potrebama. S druge strane, 11 ispitanika (17%) je nezaposleno, ali neaktivno traži posao, što može ukazivati na demotivaciju ili prepreke koje ih sprječavaju da budu aktivniji u potrazi za poslom. Konačno, 7 ispitanika (11%) navelo je da su nezaposleni i da ne traže posao, što može biti posljedica različitih faktora, uključujući nedostatak povjerenja u dostupne prilike, zdravstvene razloge ili druge osobne okolnosti.

Slika 37:
Prikaz prema statusu zaposlenja

Izvor: Kreacija autora na osnovu provedenog primarnog istraživanja

Četvrto pitanje istraživanja prikazano na slici 38, fokusiralo se na trajanje nezaposlenosti među ispitanicima. Najveći broj ispitanika, njih 31 (47%), navelo je da su nezaposleni do jedne godine, što sugerira da se značajan dio nezaposlenih osoba tek nedavno suočio s ovim izazovom i možda još uvijek aktivno traži posao. Istovremeno, 18 ispitanika (27%) je nezaposleno duže od četiri godine, što ukazuje na dugotrajne poteškoće u pronalaženju zaposlenja i potencijalno teže prepreke koje treba prevazići za dio

nezaposlenih osoba. Manji broj ispitanika je nezaposlen između 1-2 godine (10 ispitanika ili 15%), dok je samo 5 ispitanika (8%) nezaposleno 2-3 godine, a još manji broj (2 ispitanika ili 3%) između 3-4 godine. Ovi podaci ukazuju na značajne razlike u iskustvima nezaposlenih osoba, pri čemu većina nezaposlenih traži posao relativno kratko, dok se manji dio suočava s dugotrajnom nezaposlenošću. Dugotrajna nezaposlenost predstavlja poseban izazov jer može dovesti do gubitka vještina, smanjenja samopouzdanja i smanjenih šansi za zapošljavanje, te stoga zahtijeva ciljane mjere podrške kako bi se ovim osobama pomoglo u povratku na tržište rada.

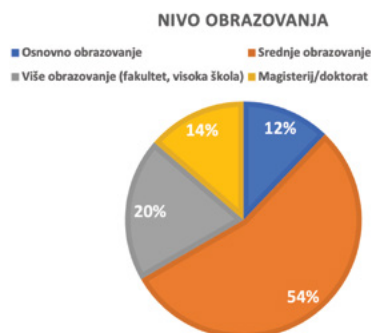
Slika 38:
Prikaz prema dužini trajanja nezaposlenosti

Izvor: Kreacija autora na osnovu provedenog primarnog istraživanja

Peto pitanje istraživanja prikazano na slici 39, ispitivalo je najviši nivo obrazovanja nezaposlenih ispitanika. Većina ispitanika, njih 36 (55%), ima završeno srednje obrazovanje, što ukazuje na to da je ova grupa najzastupljenija među nezaposlenim osobama u uzorku. **Ovi rezultati sugeriraju da bi se programi zapošljavanja trebali usmjeriti na ovu obrazovnu grupu, kako bi se povećale njihove šanse za zapošljavanje kroz dodatne obuke, prekvalifikacije ili stručno osposobljavanje.** Slijedi grupa sa završenim višim obrazovanjem (fakultet ili visoka škola), kojih je 13 (20%), što ukazuje na značajnu prisutnost visokoobrazovanih nezaposlenih osoba. Također, 9 ispitanika (14%) ima magisterij ili doktorat, što može ukazivati na izazove s

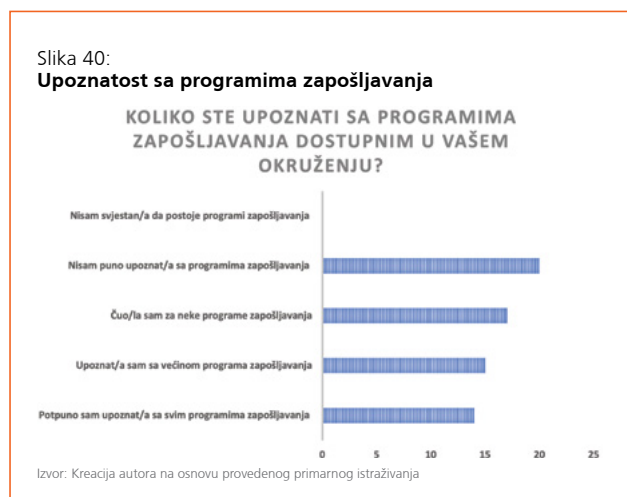
Slika 39:
Kretanja nezaposlenih prema nivou obrazovanja

Izvor: Kreacija autora na osnovu provedenog primarnog istraživanja

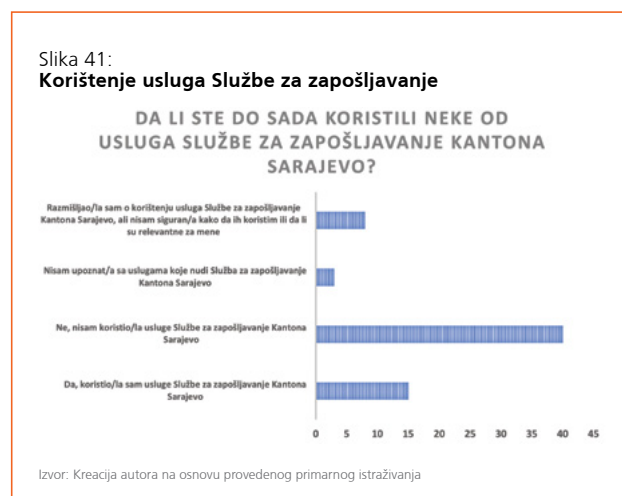
kojima se suočavaju visoko kvalificirane osobe na tržištu rada, posebno u pronalaženju poslova koji odgovaraju njihovim kvalifikacijama. Manji broj ispitanika, njih 8 (12%), ima samo osnovno obrazovanje, što predstavlja značajnu prepreku u zapošljavanju, s obzirom na to da mnogi poslovi danas zahtijevaju viši nivo obrazovanja ili specifične vještine.

Šesto pitanje istraživanja prikazano na slici 40, ispitalo je nivo informisanosti ispitanika o programima zapošljavanja dostupnim u njihovom okruženju. Rezultati pokazuju da je informiranost među nezaposlenim osobama različita. Naime, 14 ispitanika (21%) navelo je da su potpuno upoznati sa svim programima zapošljavanja, dok je njih 15 (23%) upoznato sa većinom programa, što sugeriše da je značajan dio ispitanika svjestan mogućnosti koje im stoje na raspolaganju, što je pozitivan signal za daljnje korištenje tih programa. S druge strane, 17 ispitanika (26%) je čulo za neke programe zapošljavanja, dok 20 ispitanika (30%) nije puno upoznato s programima, što ukazuje na potrebu za boljim informiranjem i promocijom ovih programa. **Zanimljivo je napomenuti da niti jedan ispitanik nije naveo da nije svjestan postojanja programa zapošljavanja**, što može značiti da su programi prepoznati, ali da informiranost o detaljima može varirati. Ovi rezultati upućuju na potrebu za ciljanim kampanjama informiranja koje bi mogle pomoći u povećanju svjesnosti i razumijevanja programa zapošljavanja, posebno među onima koji nisu dovoljno upoznati s njima.

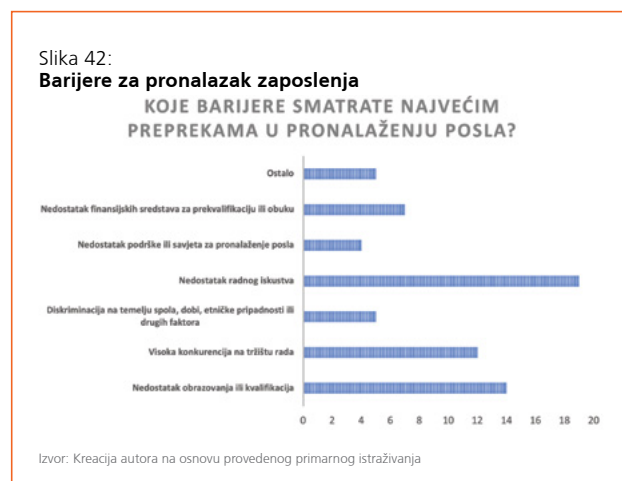

Sedmo pitanje istraživanja prikazano na slici 41, ispitalo je iskustva ispitanika s korištenjem usluga Službe za zapošljavanje Kantona Sarajevo. Prema rezultatima, 15 ispitanika (23%) navelo je da su koristili usluge Službe za zapošljavanje, što pokazuje da je dio nezaposlenih osoba upoznat s uslugama koje ova institucija nudi i aktivno ih koristi. **Međutim, najveći broj ispitanika, njih 40 (61%), nije koristio usluge Službe za zapošljavanje, što može ukazivati na različite razloge, uključujući nedostatak potrebe, neinformisanost, ili potencijalno nezadovoljstvo ponuđenim uslugama.** Također, 3 ispitanika (5%) navelo je da nisu upoznati sa uslugama koje Služba za zapošljavanje nudi, što ukazuje na potrebu za boljom promocijom tih usluga. Dodatno, 8 ispitanika (12%) razmišljalo je o korištenju usluga, ali nisu sigurni

kako da ih koriste ili da li su relevantne za njih, što može ukazivati na potrebu za dodatnom edukacijom i savjetovanjem kako bi se potencijalnim korisnicima olakšalo korištenje dostupnih resursa.

Osmo pitanje istraživanja prikazano na slici 42, bavilo se identifikacijom glavnih barijera koje nezaposleni ispitanici smatraju najvećim preprekama u pronalaženju posla. **Najviše ispitanika, njih 19 (29%), navelo je nedostatak radnog iskustva kao ključnu prepreku, što ukazuje na to da mnogi poslodavci preferiraju kandidate s iskustvom**, čime se nezaposleni bez iskustva nalaze u nepovoljnom položaju. **Druga najčešće navedena prepreka, je nedostatak obrazovanja ili kvalifikacija**, s 14 ispitanika (21%), što sugeriše potrebu za dodatnim obrazovanjem i obukom kako bi se povećale šanse za zapošljavanje. Visoka konkurencija na tržištu rada također je značajan faktor, s 12 ispitanika (18%) koji ovu barijeru smatraju ključnom, ukazujući na izazove koje donosi preplavljeno tržište rada. Ostale prepreke uključuju nedostatak finansijskih sredstava za prekvalifikaciju ili obuku (7 ispitanika, 11%), diskriminaciju na temelju spola, dobi, etničke pripadnosti ili drugih faktora (5 ispitanika, 8%), te nedostatak podrške ili savjeta za pronalaženje posla (4 ispitanika, 6%). Pet ispitanika (8%) navelo je druge, nespecificirane prepreke.

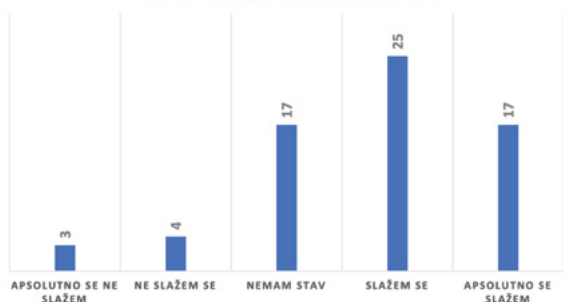
Deveto pitanje istraživanja prikazano na slici 43, ispitalo je percepciju ispitanika o adekvatnosti i dostupnosti

programa zapošljavanja u Kantonu Sarajevo, koristeći Likertovu skalu za procjenu njihovih stavova. **Najveći broj ispitanika, njih 25 (38%), složio se s tvrdnjom da su programi zapošljavanja adekvatni i dostupni, dok se 17 ispitanika (26%) apsolutno složio s tom tvrdnjom,** što ukazuje na relativno pozitivan stav većine ispitanika prema postojećim programima. S druge strane, 17 ispitanika (26%) nema jasno formiran stav o ovoj temi, što može ukazivati na nedostatak informacija ili neodlučnost u procjeni programa. Manji broj ispitanika izrazio je neslaganje s tvrdnjom: 4 ispitanika (6%) se ne slažu, dok 3 ispitanika (5%) apsolutno ne slažu s tvrdnjom da su programi adekvatni i dostupni. **Ovi rezultati pokazuju da, iako većina smatra programe zadovoljavajućim, postoji značajan broj osoba koje nisu u potpunosti uvjerenе u njihovu efikasnost ili nemaju dovoljno informacija da formiraju stav,** što može upućivati na potrebu za boljom promocijom i transparentnošću programa zapošljavanja.

Slika 43:

Ispitivanje stavova o specifičnim pitanjima

PROGRAMI ZAPOSŁJAVANJA SU ADEKVATNI I DOSTUPNI U KANTONU SARAJEVO

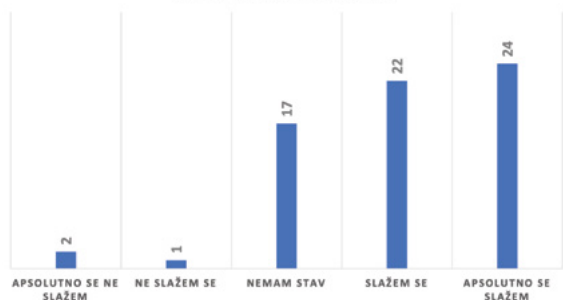
Izvor: Kreacija autora na osnovu provedenog primarnog istraživanja

Deseto pitanje istraživanja prikazano na slici 44, ispitivalo je važnost informacija o mogućnostima zapošljavanja za ispitanike, koristeći Likertovu skalu za procjenu njihovih stavova. **Najveći broj ispitanika, njih 24 (36%), apsolutno se slaže da su informacije o mogućnostima zapošljavanja vrlo bitne za njih, dok se 22 ispitanika (33%) složio s ovom tvrdnjom,** što pokazuje da

Slika 44:

Ispitivanje stavova o specifičnim pitanjima

INFORMACIJE O MOGUĆNOSTIMA ZAPOSŁJAVANJA SU VRLO BITNE ZA MENE

Izvor: Kreacija autora na osnovu provedenog primarnog istraživanja

većina ispitanika prepoznaje ključnu ulogu informacija u procesu pronalaska posla, što naglašava važnost dostupnosti i kvalitete tih informacija. S druge strane, 17 ispitanika (26%) nema jasno formiran stav o ovoj temi, što može ukazivati na nedostatak iskustva u korištenju takvih informacija ili nejasnoće u njihovom razumijevanju. Manji broj ispitanika izrazio je neslaganje: 1 ispitanik (2%) se ne slaže, dok 2 ispitanika (3%) apsolutno ne slažu s tvrdnjom da su informacije o zapošljavanju vrlo bitne.

Jedanaesto pitanje istraživanja prikazano na slici 45, ispitivalo je spremnost ispitanika da učestvuju u obukama ili programima za sticanje novih vještina, koristeći Likertovu skalu za procjenu njihovih stavova. **Većina ispitanika, njih 25 (38%), apsolutno se slaže da su spremni učestvovati u takvim programima, dok se 19 ispitanika (29%) složio s ovom tvrdnjom,** što ukazuje na visok nivo zainteresiranosti i spremnosti među nezaposlenim osobama da unaprijede svoje vještine kako bi povećali šanse za zapošljavanje. Istovremeno, 18 ispitanika (27%) nema jasno formiran stav, što može ukazivati na neodlučnost, nedostatak informacija o programima, ili nesigurnost u vezi s njihovom korisnošću. Manji broj ispitanika nije spreman na učestvovanje u obukama: 2 ispitanika (3%) se ne slaže, dok 2 ispitanika (3%) apsolutno ne slažu s tvrdnjom da su spremni na ovakvu vrstu angažmana.

Slika 45:

Ispitivanje stavova o specifičnim pitanjima

SPREMAN SAM UČESTVOVATI U OBUKAMA ILI PROGRAMIMA ZA STICANJE NOVIH VJEŠTINA

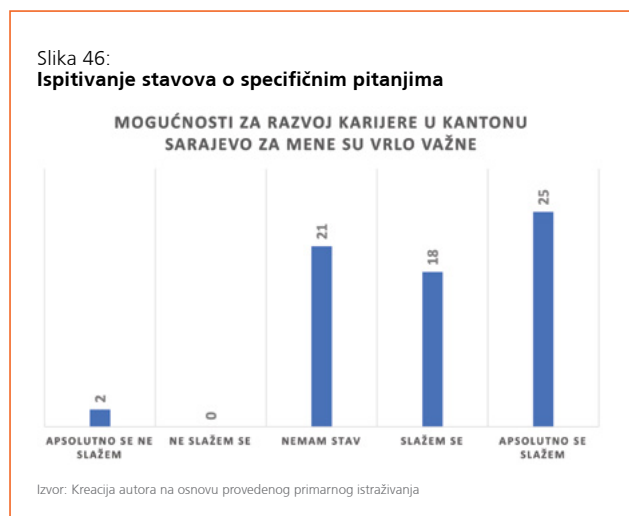
Izvor: Kreacija autora na osnovu provedenog primarnog istraživanja

Dvanaesto pitanje istraživanja prikazano na slici 46, ispitivalo je važnost mogućnosti za razvoj karijere u Kantonu Sarajevo za ispitanike, koristeći Likertovu skalu za procjenu njihovih stavova. Većina ispitanika, njih 25 (38%), apsolutno se slaže da su mogućnosti za razvoj karijere vrlo važne, dok se 18 ispitanika (27%) složio s ovom tvrdnjom.

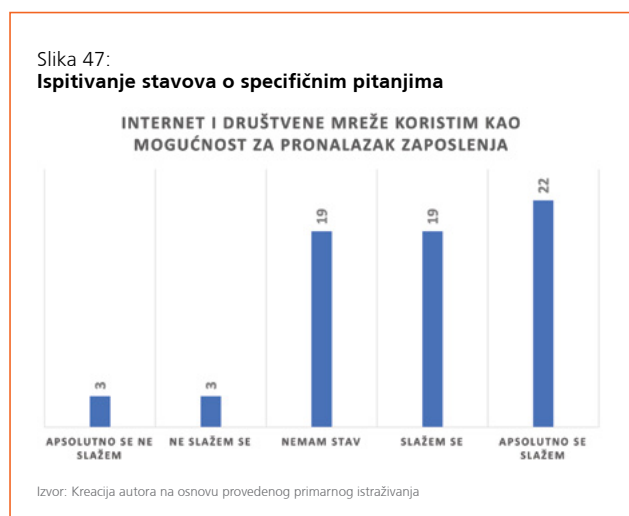
Ovi rezultati ukazuju na to da većina nezaposlenih osoba u uzorku prepoznaje značaj karijernog razvoja kao ključnog faktora u procesu zapošljavanja i profesionalnog napredovanja. S druge strane, 21 ispitanik (32%) nema jasno formiran stav o ovoj temi, što može ukazivati na nedostatak jasnih prilika za razvoj karijere u njihovom iskustvu ili neizvjesnost u vezi s mogućnostima koje im stoje na raspolaganju. Samo 2 ispitanika (3%) apsolutno se ne slažu

s tvrdnjom da su mogućnosti za razvoj karijere važne, dok nijedan ispitanik nije naveo da se ne slaže s ovom tvrdnjom.

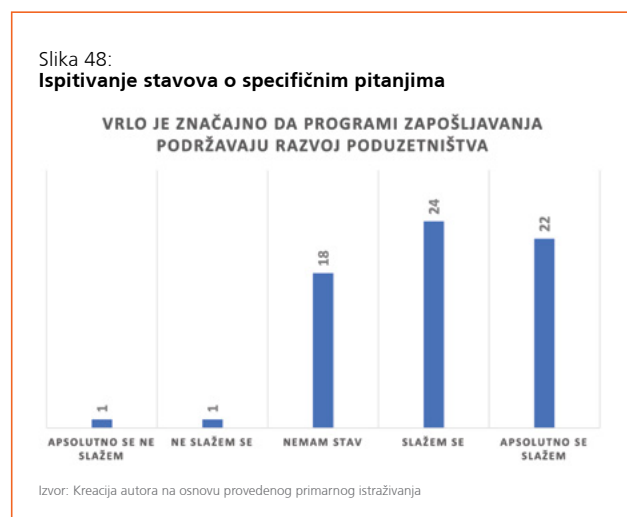

Trinaesto pitanje istraživanja prikazano na slici 47, ispitalo je koliko ispitanici koriste internet i društvene mreže kao mogućnost za pronalazak zaposlenja, koristeći Likertovu skalu za procjenu njihovih stavova. **Većina ispitanika, njih 22 (33%), apsolutno se slaže s tvrdnjom da koriste internet i društvene mreže u svrhu traženja posla, dok se 19 ispitanika (29%) složilo s ovom tvrdnjom. Ovi rezultati pokazuju da većina nezaposlenih osoba u uzorku koristi moderne digitalne alate kao sredstvo za pronalazak zaposlenja, što naglašava značaj online platformi i mreža na današnjem tržištu rada.** Istovremeno, 19 ispitanika (29%) nema jasno formiran stav o ovoj temi, što može ukazivati na neiskusnost ili neutralnost prema korištenju ovih alata. Manji broj ispitanika, njih 3 (5%), ne slaže se ili apsolutno ne slaže s tvrdnjom, što može ukazivati na preferenciju za tradicionalnije metode traženja posla ili na nedostatak pristupa internetu i društvenim mrežama.

Četrnaesto pitanje istraživanja prikazano na slici 48, ispitalo je stavove ispitanika o važnosti da programi zapošljavanja podržavaju razvoj poduzetništva, koristeći Likertovu skalu. Većina ispitanika, njih 24 (36%), složila se s tvrdnjom da je ovo vrlo značajno, dok se 22 ispitanika (33%)

apsolutno slažu s tom tvrdnjom, što ukazuje na široku podršku među nezaposlenim osobama za ideju da programi zapošljavanja trebaju uključivati podršku poduzetništvu, a što može biti ključno za stvaranje novih radnih mjesta i ekonomski razvoj. S druge strane, 18 ispitanika (27%) nema jasno formiran stav o ovoj temi, što može ukazivati na nedostatak informacija ili iskustva s poduzetništvom. Samo 1 ispitanik (2%) se ne slaže, a 1 ispitanik (2%) apsolutno se ne slaže s tvrdnjom, što sugeriira da je opozicija ovoj ideji minimalna.

Petnaesto pitanje istraživanja prikazano na slici 49, ispitalo je zainteresiranost ispitanika za sudjelovanje u programu vaučerizacije, u kojem bi im bili ponuđeni vaučeri za obuke ili edukativne programe s ciljem unapređenja vještina i povećanja šansi za zapošljavanje. **Većina ispitanika, njih 37 (56%), izrazila je zainteresiranost za sudjelovanje u ovakvom programu vaučerizacije, što ukazuje na visoku razinu motivacije među nezaposlenima za sticanje novih vještina koje bi im pomogle u pronalasku posla.** Nasuprot tome, 16 ispitanika (24%) trenutno nije zainteresirano za sudjelovanje, dok 8 ispitanika (12%) nije sigurno i trebalo bi im više informacija prije donošenja odluke. Dodatno, 3 ispitanika (5%) već su sudjelovala u sličnim programima i imala pozitivna iskustva, dok je samo 1 ispitanik (2%) imao negativno iskustvo. Još 1 ispitanik (2%) trenutno je

uključen u obuke ili edukativne programe, pa mu program vaučerizacije nije potreban. Ovi podaci naglašavaju potrebu za daljnjim informiranjem i promoviranjem programa vaučerizacije kako bi se privukao što veći broj sudionika i osigurala njihova efikasnost.

Šesnaesto pitanje istraživanja prikazano na slici 50, ispitalo je koliko bi ispitanicima bilo privlačno iskoristiti vaučer za obuke ili edukativne programe, ako bi bili besplatni ili uz značajne popuste. **Najveći broj ispitanika, njih 26 (39%), smatra da bi im ovakva mogućnost bila privlačna i vjerojatno bi iskoristili vaučer, dok 24 ispitanika (36%) smatra da bi im to bilo vrlo privlačno**, što ukazuje na visok nivo zainteresiranosti za subvencionirane obuke i edukacije, što sugerira da bi ovakvi programi mogli biti vrlo uspješni u privlačenju sudionika i povećanju njihovih šansi za zapošljavanje. Manji broj ispitanika, njih 6 (9%), ima neutralan stav i iskoristili bi vaučer samo ako bi im tema obuke ili program odgovarali, dok 5 ispitanika (8%) navodi da im ovakva mogućnost nije previše privlačna, a još 5 ispitanika (8%) uopće nije zainteresirano za korištenje vaučera.

Slika 50:

Zainteresovanost za programe zasnovane na vaučerizaciji

Izvor: Kreacija autora na osnovu provedenog primarnog istraživanja

Sedamnaesto pitanje istraživanja prikazano na slici 51, ispitalo je koliko bi dodatna motivacijska sredstva, poput novčane nagrade ili poklona, uticala na spremnost ispitanika da se prijave za obuku ili edukativni program. **Većina ispitanika,**

Slika 51:

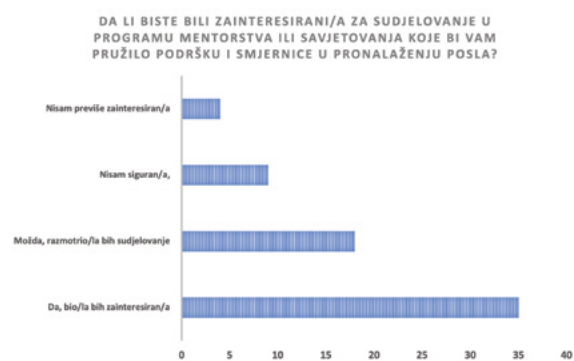
Prikaz dodatnih motivacija za pronalaženje zaposlenja

Izvor: Kreacija autora na osnovu provedenog primarnog istraživanja

njih 32 (48%), navela je da bi dodatna motivacija definitivno povećala njihovu spremnost za prijavu, što ukazuje na značajan uticaj takvih podsticaja. Daljih 17 ispitanika (26%) izrazilo je zainteresiranost za prijavu, ali ističući da im nije važna isključivo novčana nagrada, već i drugi faktori. Dobiveni rezultati sugeriraju da motivacijska sredstva mogu značajno poboljšati odziv na obuke, ali da bi programi trebali biti sveobuhvatno dizajnirani kako bi zadovoljili šire potrebe i interese učesnika. Manji broj ispitanika, njih 12 (18%), navodi da bi možda bili motivisani, zavisno o visini nagrade ili vrijednosti poklona, dok 3 ispitanika (5%) smatraju da ih dodatna motivacija ne bi posebno potaknula na prijavu. Samo 2 ispitanika (3%) izjavila su da se ne bi osjećala ugodno koristeći dodatne motivacijske resurse.

Osamnaesto pitanje istraživanja prikazano na slici 52, ispitalo je zainteresiranost ispitanika za sudjelovanje u programu mentorstva ili savjetovanja, koji bi im pružio podršku i smjernice u pronalaženju posla. **Većina ispitanika, njih 35 (53%), izrazila je zainteresiranost za sudjelovanje u takvom programu**, što ukazuje na visoku potrebu za dodatnom podrškom i usmjeravanjem među nezaposlenim osobama. Daljih 18 ispitanika (27%) navelo je da bi možda razmotrili sudjelovanje. Manji broj ispitanika, njih 9 (14%), nije siguran, dok su 4 ispitanika (6%) navela da nisu previše zainteresirana za sudjelovanje u ovakvom programu. Dobiveni rezultati pokazuju da, iako većina ispitanika prepoznaje vrijednost mentorstva i savjetovanja u procesu traženja posla, postoji i dio populacije koja je nesigurna ili manje zainteresirana, što naglašava potrebu za personaliziranim pristupom i dodatnim informiranjem o prednostima takvih programa.

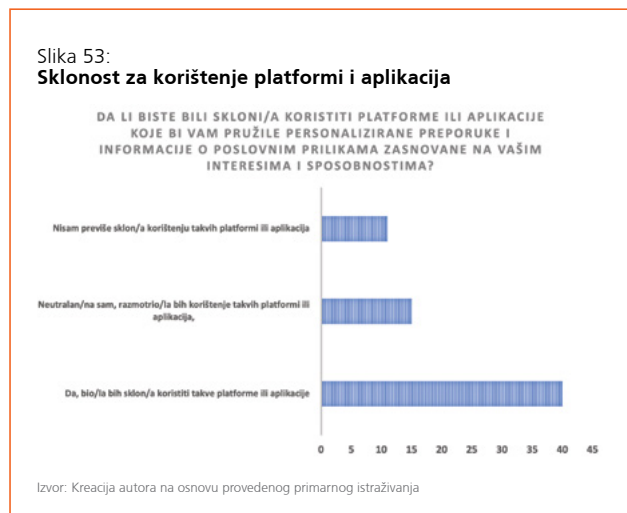
Slika 52:

Sudjelovanje u programima mentorstva

Izvor: Kreacija autora na osnovu provedenog primarnog istraživanja

Devetnaesto pitanje istraživanja prikazano na slici 53, ispitalo je spremnost ispitanika da koriste platforme ili aplikacije koje bi im pružile personalizirane preporuke i informacije o poslovnim prilikama zasnovane na njihovim interesima i sposobnostima. **Većina ispitanika, njih 40 (61%), navela je da bi bila sklona koristiti takve platforme ili aplikacije, što ukazuje na značaj digitalnih alata u procesu traženja posla i prilagođavanja ponude individualnim potrebama korisnika.** Daljih 15 ispitanika (23%) zauzelo je neutralan stav, navodeći da bi

razmotrili korištenje takvih platformi, što sugerira da postoji otvorenost prema ovoj opciji, ali i potencijalna potreba za dodatnim informiranjem i edukacijom o prednostima ovakvih alata. Manji broj ispitanika, njih 11 (17%), nije previše sklon korištenju ovih platformi ili aplikacija, što može ukazivati na preferenciju za tradicionalne metode traženja posla ili na nedostatak povjerenja u digitalne alate. Dobiveni rezultati naglašavaju važnost razvoja i promocije intuitivnih i korisniku prilagođenih digitalnih rješenja koja mogu olakšati proces traženja posla i povećati efikasnost povezivanja kandidata s odgovarajućim poslovnim prilikama.

KLJUČNI ZAKLJUČCI ANKETNOG ISTRAŽIVANJA

Jedan od značajnih nalaza istraživanja je spolna struktura ispitanika, **gdje žene čine većinu uzorka**, što može ukazivati na to da žene u Kantonu Sarajevo imaju specifične izazove na tržištu rada ili da su aktivnije u traženju pomoći kroz programe zapošljavanja. S obzirom na to, **budući programi zapošljavanja trebali bi uzeti u obzir rodnu dimenziju i osmisлити mjere koje posebno odgovaraju potrebama žena na tržištu rada.**

Većina ispitanika ima završeno srednje obrazovanje, dok je manji broj visoko obrazovanih osoba, što ukazuje da je ključna ciljna grupa za zapošljavanje upravo ona s nižim nivoom obrazovanja. **Ispitanici sa srednjom školom predstavljaju grupu koja bi mogla imati koristi od programa prekvalifikacije i stručnog osposobljavanja**, čime bi se povećale njihove šanse za zapošljavanje. S druge strane, visoko obrazovane osobe suočavaju se s drugačijim izazovima, kao što su nedostatak poslova u njihovom stručnom području ili nemogućnost pronalaska posla koji odgovara njihovim kvalifikacijama. Sve navedeno ukazuje na potrebu za diferenciranim pristupom u programima zapošljavanja koji će biti prilagođen različitim obrazovnim profilima.

Značajan dio ispitanika nezaposlen je manje od godinu dana, dok manji, ali važan dio nezaposlenih već duže od četiri godine. Dugotrajna nezaposlenost može biti rezultat nedostatka radnog iskustva, što je

identificirano kao najveća prepreka za zapošljavanje. Istovremeno, mnogi ispitanici su pokazali spremnost za sudjelovanje u obukama i programima za sticanje novih vještina, što otvara mogućnost za implementaciju programa koji će se fokusirati na obuku i prekvalifikaciju, posebno za one koji su dugo nezaposleni.

Ispitanici koji su duže nezaposleni mogu se suočiti s gubitkom vještina i smanjenjem motivacije, sugerirajući potrebu za posebnim programima podrške koji ne samo da pružaju obuku, već i psihološku podršku i motivacione programe. Također, treba razviti ciljani pristup koji će uključivati i podsticaje za poslodavce da zapošljavaju dugotrajno nezaposlene osobe, možda kroz subvencije ili druge oblike poticaja.

Rezultati pokazuju **da postoji raznolika razina informisanosti o programima zapošljavanja, s time da značajan broj ispitanika nije u potpunosti upoznat s dostupnim opcijama.** Navedeno ukazuje na potrebu za poboljšanjem komunikacije i promocije programa zapošljavanja, kako bi se osigurala bolja informisanost svih potencijalnih korisnika. Oni koji su informisani uglavnom imaju pozitivan stav prema programima, ali postoji i značajan broj ispitanika koji nisu sigurni u njihovu efikasnost.

Za redizajn programa zapošljavanja, potrebno je osigurati da su informacije o programima jasno dostupne, jednostavne za razumijevanje i prilagođene različitim grupama nezaposlenih. Također, treba razviti strategije koje će omogućiti veću transparentnost i povratne informacije od korisnika programa, što će pomoći u prilagođavanju programa stvarnim potrebama korisnika.

Istraživanje je također pokazalo da su ispitanici generalno otvoreni za sudjelovanje u programima obuka i edukacije, posebno ako su potpomognuti dodatnim motivacijskim sredstvima kao što su novčane nagrade ili pokloni. Navedeno ukazuje da bi budući programi mogli uključivati takve poticaje kako bi povećali sudjelovanje, posebno među onima koji su neodlučni ili nemotivisani.

Dodatno, **podrška poduzetništvu je identificirana kao važan aspekt programa zapošljavanja.** Veliki broj ispitanika smatra da programi zapošljavanja trebaju uključivati komponente koje potiču razvoj poduzetništva, što može biti ključni faktor u stvaranju novih radnih mjesta i smanjenju nezaposlenosti. Navedeno ukazuje na potrebu za razvijanjem programa koji će uključivati obuku iz poduzetništva, podršku za pokretanje vlastitog biznisa, te poticaje za mlade poduzetnike.

Korištenje interneta i društvenih mreža kao alata za traženje posla pokazalo se kao široko rasprostranjeno među ispitanicima, što naglašava važnost razvoja i promocije digitalnih platformi koje mogu pružiti personalizirane preporuke i informacije o poslovnim prilikama. **Također, postoji značajan interes za korištenje takvih platformi, što ukazuje na potencijal za digitalizaciju procesa zapošljavanja i prilagođavanje ponude potrebama korisnika.**

Uvođenjem digitalnih platformi koje nude personalizirane savjete i informacije, može se značajno unaprijediti proces traženja posla, a time i smanjiti nezaposlenost, gdje bi ove platforme trebale biti jednostavne za korištenje, pristupačne i prilagođene različitim nivoima digitalne pismenosti.

PRIJEDLOZI ZA REDIZAJN PROGRAMA ZAPOŠLJAVANJA

Na temelju rezultata ovog istraživanja, može se predložiti nekoliko ključnih smjernica za redizajn programa zapošljavanja u Kantonu Sarajevo:

- **Rodna osjetljivost** - Uključiti mjere koje posebno ciljaju žene i njihove specifične potrebe na tržištu rada, uzimajući u obzir veći udio nezaposlenih žena u istraživanju.
- **Diferencirani pristup prema obrazovnom nivou** - Razviti posebne programe za prekvalifikaciju i stručno osposobljavanje za osobe sa srednjim obrazovanjem, te osigurati adekvatne prilike za visoko obrazovane osobe koje traže posao u svom stručnom području.
- **Programi za dugotrajno nezaposlene** - Uvesti posebne programe koji ciljaju dugotrajno nezaposlene, uključujući kombinaciju obuke, motivacijske podrške i subvencionisanja poslodavaca.
- **Poboljšanje informiranosti** - Osigurati bolju promociju i transparentnost programa zapošljavanja, uz mogućnost povratnih informacija od korisnika kako bi se programi kontinuirano prilagođavali njihovim potrebama.
- **Podrška poduzetništvu** - Uključiti obuku i podršku za razvoj poduzetništva kao sastavni dio programa zapošljavanja, uz posebne poticaje za mlade poduzetnike.
- **Digitalizacija procesa zapošljavanja** - Razviti i promovirati digitalne platforme koje nude personalizirane preporuke i informacije, čime bi se povećala efikasnost i pristupačnost procesa traženja posla.
- **Motivacijska sredstva** - Uključiti dodatne motivacijske elemente, poput novčanih nagrada ili poklona, kako bi se povećalo sudjelovanje u obukama i edukativnim programima.

O AUTORU

Dr. Faruk Hadžić je dekan i docent na Fakultetu za ekonomiju Univerziteta SSST u Sarajevu, makroekonomski stručnjak i konsultant. Za uspjeh tokom studija dobio je jednu Zlatnu i dvije Srebrne plakete sa Univerziteta u Tuzli. Autor je više naučnih radova, studija, analiza i dokumenata za domaće i međunarodne institucije. Zanimaju ga istraživačke teme poput makroekonomije, ekonomske politike, međunarodne ekonomije i bihevioralne ekonomije.

IMPRESSUM

Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) | Ured u Bosni i Hercegovini
Kupreška 20, 71 000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina

Odgovorna osoba: Sarah Hees-Kalyani

Tel.: +387 33 722 010

Fax: +387 33 613 505

E-mail: bih@fes.de

bosnia-and-herzegovina.fes.de

DTP: Filip Andronik

ISBN 978-9926-576-01-1

CIP zapis dostupan u COBISS sistemu Nacionalne i univerzitetske biblioteke BiH pod ID brojem 62483206

Publikaciju možete naručiti preko e-maila: bih@fes.de
Stavovi, mišljenja i zaključci u ovoj publikaciji ne moraju nužno odražavati stavove Friedrich-Ebert-Stiftung. Friedrich-Ebert-Stiftung ne garantuje za tačnost podataka koji su izneseni u publikaciji.

Sva prava zadržana od Friedrich-Ebert-Stiftung.

ANALIZA PROGRAMA ZAPOŠLJAVANJA U KANTONU SARAJEVO U PERIODU 2019-2023. GODINE

Tržište rada u Kantonu Sarajevo suočava se sa značajnim izazovima i dinamikama koje zahtijevaju kontinuiranu analizu i prilagođavanje politika zapošljavanja. Kanton Sarajevo, kao administrativno i ekonomsko središte Bosne i Hercegovine, ima specifične potrebe i karakteristike tržišta rada koje se razlikuju od drugih dijelova zemlje.

Glavni ciljevi istraživanja uključuju procjenu uticaja i efektivnosti programa zapošljavanja, identifikaciju izazova sa kojima se suočavaju nezaposlene osobe i poslodavci te davanje preporuka za unapređenje postojećih programa.

Na kraju, na osnovu prikupljenih podataka i izvedenih zaključaka, date su preporuke za unapređenje stanja na tržištu rada u Kantonu Sarajevo. Preporuke se temelje na dosadašnjim efektima programa zapošljavanja, identificiranim izazovima i potrebama tržišta rada.

Više informacija o ovoj temi pronađite na:
bosnia-and-herzegovina.fes.de